

Associació P. Forana
Princesa, 24
07240 Sant Joan

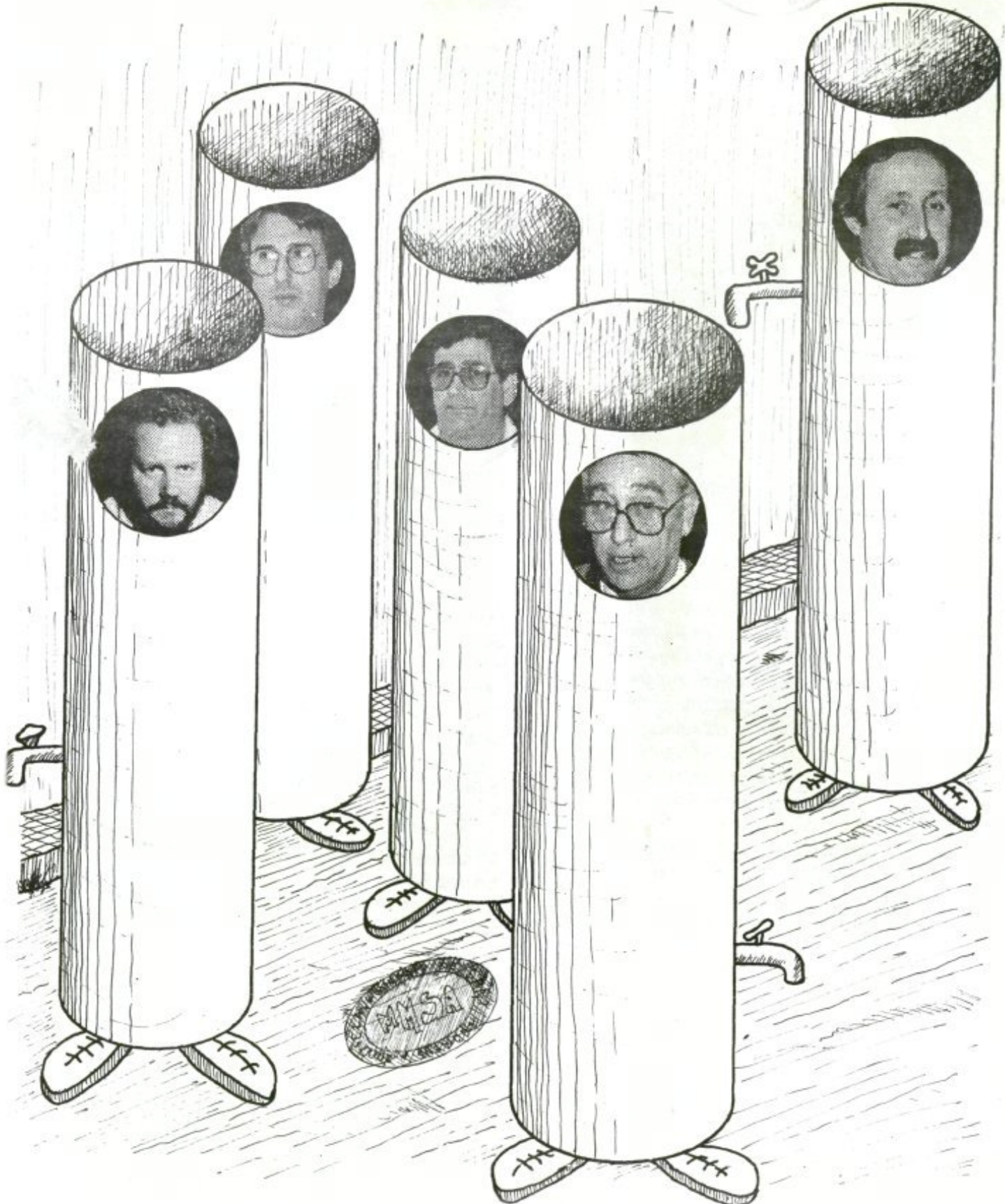
FLOR DE CARD

SANT LORENÇ DES CARDASSAR

FEBRER DE 1993
CORREUS A
CAJA POST

L'oposició

Com era d'esperar, el tema del preu de les aigües ha duit coa i ha deixondit l'opinió pública llorencina, que, a dir ver, darrerament semblava una mica decantada dels afers municipals. De tant en tant, encara que els professionals de la política no comparteixin aquesta opinió, és bo un poc de rebumbori per recordar-los que els vots que els deixarem no els donen carta blanca per fer allò que els passa per l'escudeller, sense aturar-se a sospesar els interessos dels veïnats.

I el fet que més crida l'atenció dels molts que s'han esdevingut durant el mes de febrer ha estat, segons la nostra opinió, el manifest de l'oposició. Per primera vegada en molts d'anys, uns partits tan diferents com el PP-UM, el PSOE, la CB i el PSM han oblidat les discrepàncies ideològiques i personals -a vegades més envirmades que les primeres- per fer un front comú contra l'abús dels preus de les aigües. Tots sabem que és molt difícil que els socialistes i els populars es posin d'acord en res, encara que només sigui per guardar la imatge de les pròpies sigles, i també que n'Antoni Sansó s'assegui a una taula amb na Jerònia Mesquida o en Bartomeu Pont per estudiar una estratègia conjunta, però aquesta vegada ha estat possible, i tot per mirar, almanco aparentment, d'afavorir l'economia dels llorencins. Una prova de maduresa que sens dubte agrairan tots els veïnats.

I aquest fet, a curt termini, pot tenir molta més importància de la que en un principi podria semblar, ja que d'aquí a poc temps hi haurà altres temes que, de la mateixa manera, també poden comptar amb la col.laboració de l'oposició, com són el de les Normes Subsidiàries, la concessió de la recollida dels fems i la recaptació de les contribucions urbanes, i més si l'equip de govern no compta amb una majoria estable que li permeti governar amb una certa tranquil.litat.

En definitiva, un exemple que hauria de tenir continuïtat i que suposa una bona notícia que hem de celebrar tots els qui sospiram per una millora de les condicions de vida dels llorencins per damunt de les opinions polítiques que pugui tenir cadascú. Aquesta vegada haurà estat ver que ha pesat més el poble que la ideologia, encara que alguns puguin pensar que, p'entura de manera indirecta, també hi hagi influït el desig de fer travelar l'equip de govern.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon 569509

Febrer de 1993

Número 191

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Dipòsit legal: 765-1973

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza
 Maria Galmés
 Guillem Quina
 Joan Santandreu
 Guillem Soler

Col.laboren

	Rua	Portada
Josep Cortès	Tal dia com avui	9
	Espipellades	15
	Aigües	3
Guillem Pont	Gent de la nostra gent	4
Sol, i de dol	Batec	5-12
Antoni Sansó	Comiat a Llompart	6
Guillem Melis	Comiat a Llompart	6
Pere J. Santandreu	Comiat a Llompart	7
Jaume Galmés	Comiat a Llompart	8
	Poesia	23
S.M.O.E.	Educació vial	9
P.S.M.	Fems	10
	Informació pública	14
Magdalena Umbert	La darrera rondalla	11
Eduard Perales	Filatèlia	16
Ramon Rosselló	Història	17
Ignasi Umbert	El nou catecisme	18
	Quartet Llevant	19
Pere Galmés	Poesia	19
Xesc Umbert	El temps	20
	Meteorologia	21
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Demografia	22
	Comptabilitat	
Antoni Aulf	Bàsquet	23
Cristòfol Soler	Estatut d'Autonomia	24
Bel Nicolau	Distribució	

Com que aquest mes no hi ha hagut Crònica Informal, aprofitaré l'ocasió per parlar un poc dels esdeveniments relacionats amb el preu de la canalització de les aigües, que tant de rebumbori ha armat i està armant encara ara dins l'opinió pública llorençina. I en aquest sentit pens que el millor és anar contant els fets cronològicament.

Deixant de banda les quotes que cada casa ha de pagar per les tuberies generals -i que ja hem comentat diverses vegades en aquesta revista-, i les clàusules que regeixen les relacions entre l'Ajuntament i el concessionari, el punt de partida el podem situar a dia 14 de gener, quan el ple de l'Ajuntament va concedir les aigües a Melcion Mascaró amb el vist i plau dels partits UIM, GISC i CB.

A la revista següent, que va sortir la primera setmana de febrer, publicarem una portada i l'Editorial on denunciàvem uns preus excessius, sobretot en tres aspectes: la instal·lació del comptador, el preu del m³ de l'aigua, i les quotes de manteniment. Acabàvem l'Editorial llançant una idea a l'oposició perquè miràs d'aconseguir fer rebaixar els esmentats preus.

El dia 14 de febrer el PSM va agafar la suggerència de la revista i organitzà una informació pública a la Rectoria, que va resultar petita per acollir la gran quantitat de gent manifestament indignada pels preus que havien acordat, i, al temps que aplaudia n'Antoni Sansó, va pitar i protestar airadament quan el batle va agafar la paraula per explicar el seu punt de vista. En aquest mateix acte en Guillem Lull, en nom del PP, va mani-

festar públicament el seu recolzament a la postura del PSM.

A mitjan setmana següent n'Antoni Sansó va convocar tota l'oposició per mirar de redactar un manifest conjunt contra el que s'havia acordat. En Mateu Domenge, en Guillem Lull, na Bàrbara Genovart, na Jerònia Mesquida i en Bartomeu Pont hi vengueren a bé -aquest darrer havia votat amb l'equip de govern, però va reconèixer el seu error i ara fa costat a la resta de l'oposició-, i el dia 22 de febrer presentàren a l'Ajuntament el manifest que reproduïm a continuació:

Els sotasignants, membres dels partits PP-UM, PSOE, CB i PSM, amb representació a l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar, en relació a la connexió del clavegueram i a la canalització de les aigües netes

MANIFESTEN I ELEVEN AL PLE:

1.- *Que a la primavera de 1992 es varen posar al cobrament els rebuts de la xarxa d'aigües netes i brutes del nucli urbà de Sant Llorenç, sense que el servei a hores d'ara hagi entrat en funcionament. Considerant que no hi ha cap impediment tècnic que impossibiliti connectar les residuals, exigim que dins un termini màxim de 15 dies els usuaris que ho desitgin puguin connectar les aigües brutes, amb les garanties sanitàries pertinents.*

2.- *Que no és acceptable el cost previst per a la instal·lació dels comptadors d'aigua potable, i demanem que aquesta sigui realitzada pels professionals del municipi, amb la supervisió de l'Ajuntament, a fi d'abaratir costos als usuaris del servei.*

3.- *Que el preu del m³ d'aigua i les tarifes de manteniment en cap cas siguin superiors als d'altres poblacions, més tenint en compte que Sant Llorenç disposa de pous municipals.*

4.- *Que sol·licitam la municipalització del Servei d'Abastament d'Aigua Potable, proveït pels pous municipals.*

L'endemà, el 23 de febrer, tengueren una reunió tots els membres de la Corporació -exceptuant el batle i en Bartomeu Mestre-, i els tècnics del concessionari i de l'Ajuntament. Els pèrits digueren que no hi havia impediment per connectar tot d'una les brutes i els de l'equip de govern es mostraren disposats a negociar els preus i que la instal·lació dels comptadors anàs a càrrec dels usuaris, així com l'elaboració del reglament.

El dia 26 la revista de Cala Millor va publicar l'informe que el batle havia comanat al secretari, en el qual es pretén rebatre un dels tres punts que havia esmentat Flor de Card a l'Editorial, el del preu de l'aigua, deixant sense resposta el dels comptadors i el de les quotes de manteniment. L'informe s'ha basat en dades comunicades per telèfon, i jo tenc a disposició del qui vulgui consultar-los fotocòpia de tots els rebuts que publicarem, on es pot comprovar que els preus no coincideixen amb els de Manacor, els de Capdepera i els de Son Servera.

El dia 27 Antena3 va organitzar una tertúlia, a la qual hi participaren un representant de cada partit de l'oposició, en Bartomeu Mestre i en Mateu Puigròs. Els de l'equip de govern es mostraren en tot moment disposats a negociar per rebaixar els preus, a més d'anunciar que abans de mitjan març ja es podrien connectar les aigües brutes als sectors on les obres han finalitzat.

Per a la setmana que ve hi ha previstes diverses reunions de l'oposició i de tota la Corporació, a fi d'arribar a un acord que millori les condicions aprovades fins ara.

En definitiva, la revista del mes passat ha provocat una moguda que no es veia per Sant Llorenç des del temps de Sa Punta de n'Amer. Si hem aconseguit deixondir els polítics i alleugerir els costos de les aigües als llorençins, no dubteu que ja ens considerem més que ben pagats.

Onofre Llinàs Bibiloni, en "Soriano"

De banda l'anecdolari dels familiars més propers, qui més qui manco pot tenir referències superficials, i normalment llunyanes, de l'importantíssim fet que representà la Guerra Civil Espanyola.

I no obstant, les nafres originades com a conseqüència de la revolta de l'any 36 encara ragen i, a vegades, es manifesten de forma subtil.

Potser és un fet lúcid, lògic i humà el que ningú no en parli massa, com si hi hagués un pacte de silenci, com si tots els desastres haguessin perdut nom i llinatge, però... encara algun n'hi ha que, malgrat el temps passat, malgrat els perdons, malgrat tot... encara recorda vivències que no hauria volgut viure.

Entrar en els detalls, en els fets, és difícilíssim, car els implicats directes -molts d'ells ja són morts- no en fan crides i els altres... solament ho saben per referències.

Però cert és que, a la comunitat llorencina, es donà tota la tipologia usual en aquells temps. Hi ha morts -d'una i altra banda i també en el front i fruits de la repressió-, llorencins que deixaren la seva terra per no tornar mai més, repressors que, amb l'excusa d'una determinada ideologia, receptaren oli de ricí, i víctimes que el van beure. Gent que callà i consentí, potser perquè no sabia ben bé com fer altra cosa... en definitiva, una mica de tot.

I també tinguerem el nostre *topo*. Persones que van permanèixer llarg temps amagades per por. Perquè sabien o suposaven que els cercarien per fer-los la pell. De banda altra literatura, hi ha una contarella -*El clot dels fems*- de l'enyorat Antoni Mus (en Miquel Rosselló n'hi va treure un film) que fa una deliciosa descripció d'un fet paregut al que va

viure en Soriano a Sant Llorenç.

Onofre Llinàs Bibiloni *En Soriano* havia nascut a l'entorn de l'any 1884 en el llogaret manacorí anomenat Sant Llorenç des Cardassar.

Pel fet d'ésser jurat i també per no tenir pèls a la llengua a l'hora de dir el què pensava, era persona coneguda en el context local.

I per si això no bastàs, es declarava públicament en el cafè, republicà i anticlerical.

Certament tenia tots els números de la rifa. Ja sigui pels lògics enemics

que es crea tot jurat que persegueix caçadors furtius -recordi's *El garriguer d'Infern*-, ja sigui pel que confessava públicament intentant convèncer els altres.

D'altra banda, era ben conscient del que es jugava cada vetlada que xerrava, car confessava que *si entren els altres nos mataran com a conills*. No és estrany, idò, que quan la cosa es començà a engrescar, es preocupàs de fer un amagatall en el buit de la xemenea per si fos precis desaparèixer una temporadeta.

Quan es va amagar tenia ja cinquanta-dos anys. Va saber estar tres anys i mig amagat.

Després es va entregar a les noves autoritats i va passar alguns mesos a la presó. Morí alguns anys després, el vuit de gener de l'any quaranta-quatre, quan tenia seixanta anys.

Viure tres anys i mig amagat en una casa llorencina, sense que ningú no se n'adoni, i més si adesiara et cerquen és una tasca extremadament difícil. Cal tenir sang freda, una disciplina militar, i un cercle extremadament limitat i entregat de persones de confiança.

No basta tenir la casa sempre tan cada amb pany i clau ni una contrasenya *Padrinaaa*, hi ha uns *homos que vos ceerqueen* que indiqui la presència de veïnats o desconeguts. Cal posar esment al sortir per no rompre ritmes i seguir amb els costums ja establerts; esment a l'hora de parlar, no sigui que una paraula pugui donar pistes a algun curiós; esment a l'hora de demostrar una absència aparent *-I que t'has topat cap vegada amb en Nofre?-*; i esment amb els més petits detalls, com per exemple el comprar viandes o altra gènere a la botiga.

I això, un dia rera l'altre, un mes rera l'altre i un any rera l'altre. Certament és una tasca ben difícil.

Solament la seva esposa, na Magdalena Roig *Vellaca*, el seu fill Tomeu, la seva nora, la seva filla i el seu gendre -pares de n'Antoni qui em contà l'eixida- coneixien el secret que hi havia sota una de les tres caixes d'ormejos -eixades, selletó, col·leres...- ordenadament col·locades vora la mitjanada del sòtil. Un secret zelosament guardat. Per amor i por.

És bò de dir. Però passar trenta mil sis-cents hores amagat és llarg. I dona per tot. Per pensar, per maquinari, per enterar-se'n del que parlaven els veïnats seient a la fresca, per escoltar les passes dels vianants, per mirar per la retxillera sense fer gens de renou, per escoltar el vent fred de febrer, per llegir... però sempre amb l'orella

alta, amb tensió... pensant que en qualsevol moment podien entrar els enemics. No és estrany que morís pocs anys després!

En certa ocasió va estar ben a punt de descobrir-se, si no haguera estat per la seva esposa que el va aturar.

Veié com una veïnada tingué una desgràcia i... el cor tingué més força que no el cap. Pegà un crit i féu passes llargues, decidides, instintives. L'esposa, també de forma instintiva, li va recordar que el cap havia de manar. Hi faltà un pèl però...

Amb la perspectiva del temps, resulta fàcil el comentari i àdhuc el judici. Però la *realitat* sempre és quelcom subjectiu, fruit d'un temps i d'unes circumstències.

El que realment afecta a la persona no és una pretesa realitat subjectiva, sinó la percepció que cadascun té d'aquesta realitat.

Els errors en aquesta percepció a vegades resulten tremendament costosos, encara no fa seixanta anys que alguns llorencins ho pagaren amb la vida. Altres fugiren de mala manera i *en Soriano* passà tres anys i mig amagat.

A hores d'ara és difícil imaginar la situació. L'odi i els abusos que veieren les mateixes pedres de les façanes que ens veuen a nosaltres quan passem pel carrer. No fa encara seixanta anys i pels que no ho hem viscut ens sembla una eternitat, gairebé tan llunyà com la independència de la vila o la Guerra de Cuba, però... encara n'hi ha que ho recorden. Que miren vora qui s'asseuen, en el cafè dels vells. I d'altres que ho han sentit contar *en calent*, per les mateixes persones que han viscut el drama.

Certament el coneixement dóna una altra perspectiva a les relacions entre les persones.

Sens dubte, l'aventura de n'Onofre Llinas Bibiloni *en Soriano* és digna de passar a l'arxiu dels fets succeïts.

Texte: Guillem Pont
Dibuix: Josep Cortès

Batec *(Ve ed la pàg 13)*

Sant Blai

Com ja és tradició, dia 3 de febrer les madones llorencines es posen el davantal ben de matí i comencen a embrutar-se les mans amb farina, ous i demés condiments per fer aquests senyorets que a tots ens fan llepar els dits. Després comencen a veure les llaunes que van i vénen pels carrers del poble, la veritat que és un goig passejar-te pel carrer Major i sentir l'oloreta de senyoret tret del forn.

L'horabaixa, quan han refredat cap a missa falta gent, beneïda de senyorets, un poc d'oli pel coll i cap a cases a sopar i provar aquests senyorets tan deliciosos i fins l'any següent.

I per contribuir a la conservació d'aquesta tradició vet-aquí una recepta d'aquests senyorets que a tots ens agraden:

- 3 ous
- 1/4 de sucre
- 1/4 de farina
- 1 tassó d'oli
- 1 tassó d'aigua
- la farina que es beu

També es pot posar un poc de suc de taronja o algún licor.

Estrasburg

Heribert Barrera, president d'ERC (Esquerra Republicana de Catalunya), a la darrera intervenció al Parlament d'Estrasburg, va emprar tot el seu temps per defensar la llei d'Espais Naturals de les Balears.

El Parlament Europeu és molt sensible als problemes ecològics que provoca l'especulació devastadora com la que patim aquí.

El torn d'Heribert Barrera és de tres minuts cada dos mesos. Gràcies per defensar la nostra terra.

Grup Sol, i de dol

Josep Maria Llompart: un testimoni de llibertat

Dia 28 de gener de 1993 moria Josep Maria Llompart, l'amic i company d'il·lusions i de lluites. Ens queda per sempre el seu exemple i la seva esperança.

Ens queden les paraules que ja fa temps ens deia: *"Només vosaltres no heu hagut de claudicar de res, no heu hagut de contradir, no heu hagut de sentir ni una sola vegada el fibló de la mala consciència. Només vosaltres heu estat capaços de mantenir, enmig de la més sòrdida incoherència política, la línia dretarera de la coherència i de la fidelitat"*.

Mai no ens pensàvem que l'enyoràrem tan prest. L'homenatge que li vàrem retre durant l'acte de clausura del nostre 11è Congrés ha hagut de ser el darrer testimoni d'agraïment que hem pogut tributar-li en vida.

Més enllà de la tasca d'escriptor i activista cultural, Llompart va desplegar, al llarg de la seva vida, una activitat política tan intensa com alluyada de les misèries partidistes. No ens empegueix dir que el seu ideal era el nostre.

Recordam quan ens encoratjava dient: *"Els que ja no són capaços de somiar res us acusaran d'ingenus i d'utòpics; els somiadors a ultrança us acusaran de febles i de claudicents. No en facen cas i seguïu el vostre camí"*.

Llompart ha estat, per a molts dels nacionalistes mallorquins, el mestre

que els va ensenyar a distingir Estat i Nació en una confluència repetida un pic i un altre i sempre tornada a escoltar amb interès.

A la Mallorca de Llompart no es tenien en compte ni els cognoms, ni la forma del crani, ni la partida de naixement: *"Un jueu -deia- pot esser tan explotador o tan explotat com un ari, un negre tan intel·ligent o tan cretí com un banc i un foraster tan integrat o tan marginat en relació a la cultura d'aquest país com un mallorquí de naixement"*.

Ens queda l'empremta inesborrable d'aquest savi ple de senzillesa, i la seva voluntat, per tants compartida, d'aixecar ben alta la dignitat nacional del nostre poble.

Recordam avui aquelles paraules seves: *"Jo sé que no veuré realitat el meu somni personal, perquè resta encara molt de camí i els anys passen; però també sé que, donant-vos suport, puc fer possible que algun dia, segurament quan jo ja no hi seré, però tant se val, aquest somni esdevengui realitat"*.

GRÀCIES, LLOMPART.

Antoni Sansó
PSM-Nacionalistes de Mallorca

"En Llompart s'ha mort". La notícia s'escampà aviat dia 28 de gener. Ningú no s'ho creia. No podia ésser que ens deixàs ara, en plena campanya d'homenatges que li retfem. La realitat s'anà imposant i la frase de resignació també: *"Tanta sort que ha pogut veure l'homenatge que la seva gent li ha fet!"*.

Ens deixava un gran home: Poeta, crític, historiador de la nostra literatura, traductor, mentor de diverses generacions literàries, president de l'Obra Cultural Balear (1979-1983),

premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1982) i un llarg etcètera.

En Llompart ha estat un home compromès amb el seu poble no solament per la llengua sinó també per qualsevol aspecte reivindicatiu en nom de la llibertat i de la justícia. I és així que l'hem pogut veure al capdavant d'una manifestació en defensa de la llibertat d'expressió o per a reivindicar el nostre medi ambient o el nostre patrimoni cultural; l'hem sentit pronunciant discursos clars, llampants i abrandats a qualsevol indret dels Països Catalans, tant a Prada, a la Universitat d'Estiu, com a la plaça dels braus de València o al Fossar de les Moreres de Barcelona o a la plaça Major de Palma en la manifestació per l'Autonomia, o al teatre municipal de Manacor en ocasió del II Congrés Internacional de Llengua Catalana, o a una conferència a Lleida, o a les jornades de Blanquerna a Lluc... En definitiva, En Llompart ha estat un home molt generós amb el seu país, amb la seva gent i sempre ha sabut estar al seu lloc.

El dia que va morir ens recordàvem del primer pic que el vàrem sentir. Va ésser precisament a la plaça Major de Palma el dia de la manifestació per l'Autonomia, l'octubre del 1977. Ens va impressionar el seu parlament tant com la seva valentia quan s'enfrontà a la gent que va pitar quan ell pronuncià el mot català referint-se a la nostra llengua. Ell es va mantenir i seguí dient català fins al final del parlament.

De llavors ençà sempre l'hem escoltat i l'hem llegit i el seguirem recordant i llegint amb l'esperança que la llavor que ell ha escampada i sembrada doni molts de Llomparts.

Guillem Melis
febrer 1993

Josep M. Llompart, una anècdota a Ciutat

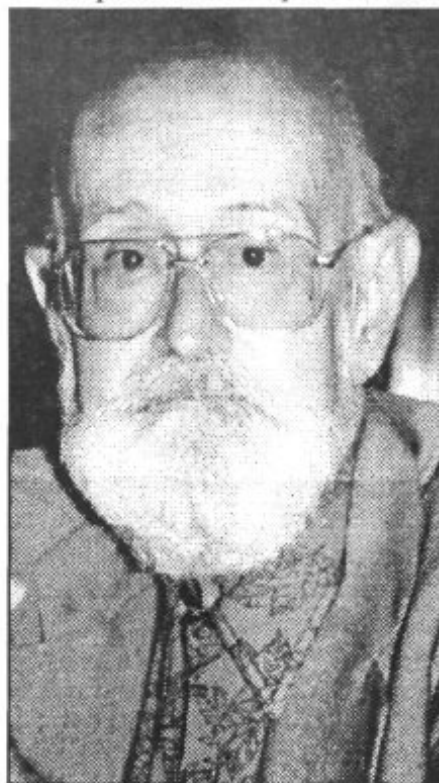

A començaments del mes de febrer vaig rebre una carta d'uns amics, en la qual m'anunciaren la mort de Josep M. Llompart. I vaig pensar, tot d'una, que quatre persones que tenfem, quatre que se'ns havien mort: J. Vidal Alcover, M. Aurèlia Capmany, J. Fuster, i ara, en Llompart. Feia dos anys que s'havia retirat del món del treball amb horari, i aquests dies, moltíssimes institucions i grups cívics li retien homenatge públic. Però tot això ja ho sabeu: ho heu llegit a la premsa castellana de per Ciutat (les mateixes fotografies de mort); segurament en digué alguna cosa la TVE-Illes Balears; i per ventura també qualche ràdio castellana a Mallorca comenta que *"la gran figura de las letras catalanas, Josep M. Llompart, acaba de dejarnos"*. Com que ja hoheu sentit i tothom ho deu haver re-petit, jo, ara, us vull contar només una anècdota.

Una anècdota que no té més transcendència que la que els implicats li donam. Era a l'estiu del 1991, aviat farà dos anys, quan un grup d'alumnes seus va decidir d'organitzar un sopar, per tal d'acomiar-lo com a professor. Hi deguérem comparèixer una trentena, i vam triar un restaurant xinès, per fer ho, tot plegat, més exòtic. La vetlada va ser molt agradable, per la confiança amb què tothom parlava. Els que sèiem devora ell, el vàrem marejar de preguntes: què trobau d'alguns nous novel·listes mallorquins?, com entràreu en contacte amb

la poesia gallega?, de les vostres traduccions de poesia d'expressió portuguesa, què ens en podeu comentar?, etc... El vàrem marejar de preguntes.

Beguèrem vi, i xampany, i el sopar, un divendres o un dissabte (em sap greu, però no me'n record amb certesa), va acabar quan nosaltres li presentàrem un siurellet, perquè li romangués un record dels seus alumnes. Ell es va posar dret i ens va dir, amb aquella veu seva que convenia,

que feia temps que havia perdut l'esperança en la joventut, però que d'ençà del seu retorn a les aules i ara, en aquell instant, havia recuperat la seguretat que les noves generacions (no només nosaltres) redreçarien la nostra nació, i que el pi de les tres branques posaria arrels profundes i fermes. Per a nosaltres, els que hi érem, aquella confiança ha d'esdevenir una realitat, un deure contret. I, per a vosaltres, si llegiu aquestes línies, aquesta anècdota, que no té més transcendència que

la que els implicats li donam, almanco, ha de permetre una reflexió.

Aquell, aquest professor d'una seixantena grossa d'anys havia connectat perfectament amb nosaltres, de vint anys acabats de fer. Sabia transmetre el seu entusiasme, que permetia una entesa, perquè en el fons allò que ens unia eren unes valors i unes il·lusions compartides. Voldria afegir, finalment, que de Josep M. Llompart conservam una esplèndida poesia i unes obres de reflexió, en les quals cal endinsar-se. I repetirem, una vegada més, el lema que encapçcala el seu homenatge: *"Llompart, un home que ha fet país"*.

Pere J. Santandreu Brunet
febrer, 1993

Cançó d'anar a escola

Dos i dos tres,
tres i dos quatre,
abracadabra.

La monja que s'adormissa,
les hores que plouen lentes
damunt el mapa.

-Mon pare és més gran que el teu.
-Però tenim set criades.
-I nosaltres una finca
de tres-centes quarterades.

Olor de cera i pixum,
la pluja i les hores cauen,
Quixot i Santa Teresa,
pissarra.

Aprenem ben bé de cor
la doctrina cristiana
perquè tots aquí venim
de bona casa.

Confits i puríssimes,
amb l'angelet de la guarda
ens acaronen el front.
Abracadabra.

Josep M. Llompart

Llompart, record personal

S'ha parlat molt d'en Pep Llompart (així l'anomenaven els seus amics), tant de la seva vida, de la seva obra i, finalment, de la seva mort. D'aquí que no vulgui arriscar-me a resumir la seva tasca tant literària com cívica i opti per un article que no pot ser més singular: els records que jo tenc, personals, d'aquest poeta exemplar. Comencem, doncs.

El vaig veure per primera vegada en unencontre de joves escriptors organitzat p'en Gabriel Florit, a Ciutat. Jo encara no sabia qui era, però em cridà l'atenció el seu posat de senyor, digníssim, i la fluidesa del seu parlar (parlaven de teatre). Jo tenia desset anys, i l'únic que havia escrit era un poema sobre una gavina, que havia publicat a *Flor de Card*, d'aquí que dir-me *escriptor* en aquell temps era un poc massa pretensions. Record que entre tots els allí presents havíem de confeccionar una revista (que no arribà mai a sortir, però ens donaren un grapat de llibres perhom que em farien cobrar gana de les lletres mallorquines).

Posteriorment, el vaig veure a Palma i a Lluç, aquest darrer, on em vaig atrevir a mostrar-li una traducció meua d'en Ronsard, car sabia que era un dels seus poetes més estimats. Però, val a dir, que ja l'havia vist una vegada al Born, fent una conferència sobre la poesia en llengua portuguesa; li vaig demanar si em podia enviar l'original d'un poema d'en

Curros Enríquez, i me l'envià amb un "Ben cordialment, Josep Maria Llompart". També havia assistit a un acte-homenatge a Miquel Martí i Pol, al qual li digué, en nom dels mallorquins, que *ens excusàs la poquedat*, ja que l'acte era més aviat modest, tot i que comptava amb la presència física del gran poeta de Roda de Ter.

Tot això dins els 80. Dins els 90, vaig parlar uns minuts amb ell durant la presentació d'un llibre de na Mª Pau Janer. Parlàrem d'en Marià Villangómez, que m'havia prologat un recull de versions de poesia francesa, encara inèdit.

I, ja envellit, amb el seu bastó, el '92 el vaig retrobar a Manacor en un acte dedicat a Jaume Vidal Alcover, tot dient que el poeta manacorí ja *havia emprès el camí de l'ombra*. I, per última vegada, ai las!, en l'homenatge que va rebre al Teatre Municipal de

Manacor, on em dedicà la seva *Obra poètica*:

-Se'n recorda de mi?

-Oh, i tant!

I em signà el llibre: "A Jaume Galmés, homenatge cordial de J.M. Llompart". I aquest és el darrer record que tenc d'ell: dedicant llibres, a la part baixa del teatre, a grans i a petits. Descansi en pau.

Jaume Galmés
Sant Llorenç, 16-II-'93

P.S.: Al moment en què em comunicaren la notícia, senyor Llompart, jo llegia aquests versos benaurats de Ludwig Tieck:

*Més que joiós és benèit
el qui en aquests camps de gaubança
li ve a l'encontre el goig d'amor
i pot calmar l'últim anhel.*

PASSA, PASSEJA, VA A LA FEINA...

Ed è subito sera.
Salvatore Quasimodo

Passa, passeja, va a la feina.
Els arbres -fulles verdes, grogues-, el casino
La fira (quan era infant: els cavallets, cotó de sucre), la tarda, una mà decandida. Passa, passeja. El rellotge: un quart, dos quarts, tres quarts.
El coneixen les fulles, l'acaronen -fulles grogues, verdes-, arbres urbans, urbaníssims. Voravia.
Va a la feina. Passa, torna de la feina. Passeja.
Dona. Diari. Diumenge.
El fill. La filla. Capvespre. Cafè. Passeja.
Passa. Torna.

I, de sobte, la nit.

CAMÍ FLORIT

Llevamà, card, fonollassa, rosella, cascall, lletsó, vinagrella, corritjola, ginestra, aritja, fonoll, passionera, cugula, mare-selva, safrà bord, floravia, canyaferla, baladre, argelaga, albó, falguera, olivarda, estepa, clavell de moro, coscoll, heura, contell, englantina, vidalba, murta, maimó, cama roja, campaneta, ravenissa, bruc, guixó (i en l'aire color de vauma l'esgarripança d'un poll).

Josep Mª Llompart

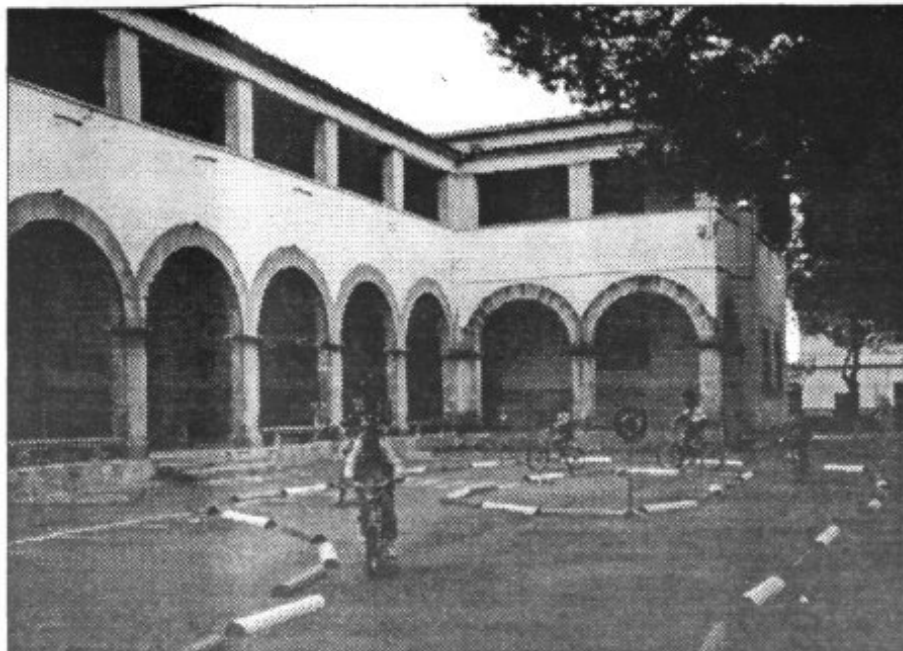

Aquest és el segon any consecutiu que el Servei Municipal d'Orientació Educativa de l'Ajuntament de Sant Llorenç ofereix el Programa d'Educació Vial als Centres escolars del municipi.

L'objectiu d'aquest programa és iniciar el nin en el tema del trànsit, i educar-lo en una major consciència ciutadana encaminada a valorar la normativa vial.

Les raons que justifiquen la continuïtat d'aquest programa són, entre d'altres, la demanda del professorat de les escoles, la conscienciació de la corporació local de la creixent complexitat del trànsit, i l'interés de la policia municipal per dur a terme una tasca preventiva en relació als accidents des dels primers anys d'escolarització.

Les tasques de coordinació van a càrrec del tècnic del Servei Municipal d'Orientació Educativa responsable del programa, i l'execució la porten a terme el professorat i la policia muni-

cipal, que és un dels elements humans més importants per les tasques que realitza en el desenvolupament del programa.

Una de les activitats que consideram més motivadora per als nins és la d'instal·lar un Parc Infantil de Trànsit, on es realitzen exercicis pràctics de circulació, dirigits i orientats per part de la policia.

Aquesta activitat, entre d'altres com xerrades-col·loqui amb suport audiovisual, visites a les dependències de la policia etc., són les que s'han

anat realitzant dins el mes de gener.

Consideram aquesta experiència po-sitiva per a tots els que d'alguna manera ens hi hem implicat d'aprop.

Per altra banda creim que l'Ajuntament ha de vetlar per la continuïtat del programa, i perquè impliqui de manera general a tots els ciutadans. La continuïtat és inherent a un programa d'aquestes característiques, ja que els resultats es constaten a llarg termini.

S.M.O.E.

Tal dia com avui

ARA FA 35 ANYS

* Que es va inaugurar la Sala *Rigal* (Riera-GALmés), amb la pel·lícula *La túnica sagrada*.

ARA FA 21 ANYS

* Que la revista *Flor de Card* va treure el seu primer número al carrer.

ARA FA 20 ANYS

* Que el Club Card organitzà el I Concurs de Fresses.

ARA FA 15 ANYS

* Que es va reformar el *taulado*.

* Que morí sor Maria dels Innocents, que havia estat més de 50 anys a Sant Llorenç.

* Que ignasi Umbert presentà la UGT en el poble.

* Que es donaren les primeres passes per organitzar la *Unió de Pagesos* a Sant Llorenç. Els primers responsables foren Mateu Girart, Miquel Pascual, Bartomeu Servera i Pere Umbert.

ARA FA 10 ANYS

* Que entrà en vigor, després de la seva aprovació en el Congrés i el Senat, l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears.

ARA FA 5 ANYS

* Que una epidèmia d'hepatitis va afectar una bona part de llorencins, la majoria alumnes de l'escola. Encara que tots els professionals considerassin de màxima urgència canalitzar les aigües, cinc anys després encara no s'han posat en funcionament.

* Que s'inaugurà el poliesportiu de l'escola.

ARA FA 1 ANY

* Que posaren aquella misèria d'envelades per no banyar-se quan esperen les camiones, i que tan poc servici i tan poca planta fa.

Josep Cortès

Fems (IV)

A l'Estat espanyol s'importen més de 10.000 milions de pessetes l'any, unes 500.000 tones en paper vell, per a reciclar-lo. Podria procedir de la nostra producció, si no llançàssim tant de paper als fems.

Es necessiten 38.400 hectàrees plantades d'eucaliptus o 130.000 de pi roig per a fabricar els periòdics que vam consumir a l'estat espanyol el 1989.

Fabricar paper nou a partir de l'antic consumeix del 30 al 55% menys d'energia que fabricar paper de pasta verge, i la contaminació atmosfèrica relacinada amb el procés és menor en un 73%.

La recollida de cartró i paper són un primer pas, que un cop consolidat permetrà introduir la recollida selectiva d'altres materials. Això suposarà a la llarga un estalvi a l'Ajuntament, ja que disminuirà la quantitat de fems, que van a parar tant a abocadors com a la incineradora.

I sobretot suposarà un benefici social. Aconseguir que la gent col.labori en la recollida selectiva de paper pot produir un canvi d'actitud en la nostra societat, fent-la participar, de manera directa, en la millora i conservació del medi.

La recuperació del cartró i del paper són un símptoma clar del grau de cultura i educació de medi ambient d'un poble. Aquesta educació ambiental necessita prèviament una contundent educació cívica.

Hem d'assumir que estam dins la CEE i això ens implica a tenir en compte la seva normativa. Per exemple abans de l'any 2000, la CEE prohibirà tots els embalatges que no es

puguin reutilitzar.

Pel mes d'agost de 1990, l'Ajuntament de Sant Llorenç va aprovar una moció del PSM sobre la utilització de paper reciclat.

Aquesta moció, com altres presentades pel PSM, va esser aprovada per unanimitat -pareix que a tots els agrada aprovar-nos mocions d'aquest tipus- però la veritat és que llavors ens trobam que no fan res o fan molt poc per dur-les a terme. Amb això del paper, l'Ajuntament pot fer i hauria de fer molt més del que està fent i més ara que hem de contractar de bell nou la recollida de fems.

Des de l'Ajuntament:

-Cal potenciar la recollida de papers vells, que amb la col.laboració de Deixalles, GOB, escoles, etc., han de ser reciclats i usats novament.

-Cal fer campanyes de recollida, especificant els papers bons per reciclar (diaris, revistes, llibres, quaderns, fols, papers d'ordinadors,...) i dir clarament els que no serveixen (papers bruts, amb oli, parafines, plastificats, d'alumini, amb grapes o clips, ...)

-Caldria, a més d'explicar on es pot dur el paper usat, posar contenidors de paper i cartró per tot el terme municipal i instal.lar més papereres.

-S'hauria d'utilitzar més paper reciclat a les oficines de l'Ajuntament, sobres, paper per a fotocòpies, paper d'ordinador, blocs de notes, ...

-S'hauria de fer una campanya per fomentar l'ús de paper reciclat a nivell d'empreses, hotels, oficines, ... per a la llarga poder abaratar costos.

Tot això pot esser una primera passa però també tots nosaltres tant a la feina com a casa podem estalviar i recuperar paper. No sempre és fàcil dur a terme certs consells, però val la pena intentar-ho, ja que cada paper que separem o reutilitzam és molt important per a la natura.

-No hem de tudar el paper: cal uti-

litzar-ho per les dues cares de les fulles i escriure a fulls usats per a prendre notes.

-Cal exigir a les llibreries la venda de paper reciclat.

-Cal aprofitar i reutilitzar al màxim qualsevol paper o cartró.

-Cal anar substituint el paper de pasta verge per paper reciclat.

-Cal demanar que les fotocopiadores puguin aprofitar les dues cares del full.

-Cal reduir el consum de papers tipus *tisú* a la cuina i els mocadors de paper.

-No podem tirar més els periòdics o papers vells als fems. Cal separar-los i dur-los als llocs indicats per l'Ajuntament.

No oblidem que separar els nostres papers vells per reciclar-los només és la meitat d'un acte ecològic. L'altra meitat és davant de la botiga, quan comprem aquests prenat material reciclat com si fos un producte nou.

Existeix paper reciclat pràcticament per tot.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

Joieria Femenias

**l·listes de noces
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

La darrera rondalla mallorquina (I)

"...potser que avui no em suïcidi, potser ho deixi fins demà. Fins demà!..."

Aquesta cançó encara sonava dins les orelles d'en Marc quan abandonà aquella discoteca, on hi deixà tots els que es feien passar pels seus amics i, també, la noia dels seus somnis, na Marina.

"...Fins demà!...". Però, què lluny semblava demà! En Marc no es creia capaç d'arribar-hi, a demà.

I na Marina, aquella noia d'ulls blaus i profunds, què lluny li semblava, també!

Tots els adolescents han passat per situacions semblants; tu, que estàs llegint això, ella, la que en aquests moments guaita per la finestra, i jo.

Qui no ha estat deprimat per una raó o una altra en un moment determinat? Doncs, ara li havia arribat l'hora a en Marc.

Tot sol, però al mateix temps enmig de tanta gent, decidí anar a fer un tomb. Atravessà el carrer, botà la paret i es trobà damunt l'arena, a la vora de la mar, amb el cel estrellat com únic company.

Començà a caminar, primer aviat, després, lentament. Al cap d'una estona se sentí cansat. Just quan s'anava a asseure a la vora d'un llaüt abandonat, una cosa li cridà l'atenció, encara que ell no sabia ben bé què.

S'ajupí i, en una enclotxa del llaüt va veure una copinya. No era una copinya normal; aquesta posseïa un encant i una bellesa tals que mai no han

pogut ésser descrits pel pensament humà.

Hom es demanarà: com una simple copinya pot ésser tan hermosa? El seu exterior no era molt diferent al de les altres copinyes, però aquesta tenia quelcom especial que atreïa inconscientment la curiositat d'en Marc.

De sobte, en Marc llançà un crit i quedà assegut damunt l'arena. Causa? La copinya acabava de parlar-li. Li va dir:

-Alabat sia Déu, Marc! Ja fa una bona estona que vos estic esperant.

En Marc pensà: "Mai no ha anat bé a ningú la consumició d'alcohol. I, pel que veig, a mi tampoc no m'hi anirà... Però, què dic?! Jo no n'he begut, d'alcohol!... M'estic tornant boig! I, què fan els bojos? Doncs, es creuen les seues al·lucinacions... Apa, Marc, segueix la corrent a la copinya, i...ja veurem què passa!".

I digué:

-Per a sempre sia alabat! Així, m'esperàveu, hermosa donzella? Ja me sap greu, haver trigat tant! Ja direu què voleu de mi.

-Escoltau, Marc. En el món on jo visc hi ha un greu problema. Per majoria absoluta, els meus companys i jo hem decidit demanar-vos ajuda. Sou l'indicat per salvar-nos d'una vegada per sempre.

-Però, què he de fer jo? -demanà en Marc, que ja s'havia proposat no estranyar-se de res.

-Donau-me la mà.

-La mà?

-Sí, donau-me la mà, i confiau en mi. Si voleu tancar els ulls, ho podeu fer.

En Marc, que ja es donava a ell mateix per boig perdut, aclucà els ulls i allargà la seva mà.

En un cert punt de l'espai, la mà d'en Marc es topà amb una mà fina, suau i agradable. Les dues mans s'agafaren, i en Marc se sentí transpor-

tat, no per l'espai ni pel temps, sinó per un buit indescriptible, abstracte.

Quan notà que el seu cos tornava a estar damunt terra sentí la veu de la copinya que li deia:

-Marc, Marc. Ja podeu obrir els ulls.

En Marc obef. Ja no veïé platja, ni llaüt, ni copinya, ni la fosca de la nit. Es trobava a la vora d'un pinar, recolzat en un carro, sota els raigs del sol de matinada i amb una donzella meravellosa al seu costat. Degué posar uns ulls com dues patenes, car la donzella es posà a riure i li digué:

-No vos espanteu, home de Déu! Sóc una fada bona. El meu nom és Fadeta i, sí, sóc la copinya que fa uns moments heu trobat, i també sóc la filla del rei del Castell d'Iràs i no Tornaràs -explicà la donzella-. Quina impressió teniu, del meu món?

En Marc, un adolescent acostumat a adaptar-se ràpidament a situacions noves, pegà una ullada al seu voltant i s'hagué de fregar els ulls per creure's el que veia. Es trobava en aquell món que sempre s'imaginava quan el seu avi li contava rondalles mallorquines; aquell món que només ell coneixia i que ell havia creat. Com era possible que ell, en Marc, es trobàs en aquell món? O més ben dit, com era possible que aquell món existís materialment?

-Vos deveu trobar com a casa, no? -comentà na Fadeta-. Com heu vist, aquest és el món creat per la vostra fantasia. Però, ja que hi hem vengut, que tal si vos explic en què consisteix el nostre problema?

-D'acord -contestà en Marc-. Tanmateix no se m'acudeix res millor per fer.

Magdalena Umbert

(Continuarà)

(Aquest conte aconseguí el 1er Premi de Narrativa Mossèn Alcover '92"

Josep M. Llopart

Molts d'historiadors i pensadors han parlat de la figura del gran poeta i escriptor Josep Maria Llopart, que a finals de gener ens va deixar per sempre, però ens queda la seva obra. Podríem dir moltes coses de la seva persona, però sabem que altres persones en aquesta mateixa revista ho faran. Vàrem tenir ocasió de conèixer la persona de Llopart a un dels darrers homenatges que li va retre a Manacor l'Escola Municipal de Mallorca, a finals de desembre. Persona oberta als nins i també als majors, vàrem poder sentir els seus poemes de la boca dels alumnes de les escoles de Manacor. També en altres ocasions, el véren que encapçalava la manifestació de la LEN, ja una mica malalt. Tenim molt que envejar a la persona de Llopart. Gràcies per les lliçons que ens va ensenyar.

Informació del PSM

Diumenge, dia 14 de Febrer, n'Antoni Cuc va informar al poble de Sant Llorenç sobre la problemàtica de les aigües d'aquest poble, una xerrada molt concorreguda, per la forta preocupació que tenim tots els llorencins davant una de les obres d'infraestruc-

tura tan important per al poble. Després de l'exposició del tema, deixant moltes preguntes sense resposta, hi va haver un col.loqui. En Guillem Lull, del PP, també va fer una petita intervenció, dient que deixarien de banda les ideologies per fer un cos tots els de l'oposició. En darrer lloc el batle Miquel Vaquer, va presentar-se davant la sala plena de gent per aclarir els dubtes, però no va aclarir res i la gent no va quedar satisfeta. Esperem que l'oposició faci un cos i aconseguixin que l'equip de govern rebaixi els preus de les aigües i que sigui lliure el muntatge del comptador de l'aigua neta. El poble els ho agrairà.

Setmana de la pau

Idò sí, ha passat un altre any i *Sant Llorenç* s'ha quedat un altre cop sense saber res de tal celebració, i això que ja fa una partida d'anys que en Gandhi fou assassinat. Per tal motiu aquest dia se celebra el dia universal de la Pau a molts d'indrets del món (manco a Sant Llorenç), es fan diferents actes per commemorar els fets: manifestacions, cadenes humanes, amollada de coloms, etc. etc. i més en aquests temps en què el món està tant necessitat de Pau.

Esperem que alguna institució llorencina el proper any tengui en compte aquest esdeveniment i organitzi alguna activitat a nivell públic, i almanco serveixi per fer reflexionar a molts de llorencins sobre la PAU.

Sa Rua

Diumenge dia 21, tota la gent que tengué ganes de bulla es va reunir a l'escola, tothom ben disfressat, i sense por del fred. S'hi aplegaren tota classe de disfresses: pallassos, siurrells, molins, balladores, moros i cristians, verdurers, etc.

Tot ja estava llest, i devers les sis de l'horabaixa va partir la gran calçada cap a la plaça de l'Ajunta-

ment. Tots els que no hi volgueren participar sortiren damunt el portal per xafardejar un poquet de tot allò que es passejava pels carrers del poble. Quan vam arribar a l'Ajuntament hi hagué un ball de valent i xocolata calenta; se'n cuidà d'animar la vetlada el grup *Serpentina-animació*, que sí que fou ben animat i també la banda de ranxeres i tertúlies mexicanes de la nostra ciutat de Sant Llorenç.

Dia 20 també es va celebrar a Son Carrió, on hi hagué molta participació i animació.

Un parell de dies més tard, es va celebrar l'enterro de la Sardina, tot i que a la vila no es costum celebrar-lo. Ee veu que als llorencins ens fa més profit si la posam dins es plat, en lloc d'enterrar-la. Fins l'any que ve.

Conferència

El passat dissabte, dia 20, en Joan Domenge ens va oferir una interessant conferència sobre els aspectes artístics de Sant Llorenç entre 1892 i 1992. Aquesta conferència fou l'exposició del treball que ha duit a terme en Joan, i que formarà part del llibre que s'editarà (Déu sap quan) sobre el centenari del poble.

La conferència resultà prou interessant i entretinguda. Començà fent una distinció i delimitació dels diferents termes que es mesclen quan es parla d'art, com decoració, artesanía popular i l'art en sí.

Després féu un exposició de l'evolució que ha sofert l'art a Sant Llorenç durant els darrers 100 anys, separà dos períodes ben diferenciats: abans de l'auge del turisme i després del *boom* turístic.

El primer període es caracteritza per la manca o inexistència d'una tradició artística arrelada al poble de Sant Llorenç, motivada per factors com la manca de recursos econòmics, poc interès que despertava el paisatge llorencí pels artistes forans, cosa que contrasta amb els exemples dels pobles de la Tramuntana. També desta-

cà el paper de l'església en la conservació de les obres d'art.

El segon període, caracteritzat per l'auge turístic i que coincideix amb l'inici i expansió de l'art a Sant Llorenç. Destacà aquí el paper del Club Card pel seu paper innovador dins l'art, i altres associacions i persones llorencines que es dedicaren a l'art de forma afeccionada o amateur.

Posteriorment féu un repàs dels principals artistes actuals de Sant Llorenç, la seva evolució al llarg dels darrers anys. Fou detallat i objectiu, cosa que demostra per part d'en Joan, un gran coneixement del tema.

Aquest període a més d'una gran producció dels artistes llorencins (M. Rosselló, A. Girart, A. Tous, G. Nadal, J. Ramis, P. Dagnino, R. Duran) va coincidir amb un increment del consum i demanda d'obres d'art per part dels llorencins i de l'Ajuntament (va lamentar que l'Ajuntament encara no disposi d'un museu o almanco una sala d'exposicions pròpia). Un altre element que demostra la creixent importància de l'art dins Sant Llorenç, es l'existència de les tres sales d'exposicions privades que s'han inaugurat darrerament.

En definitiva, una interessant conferència que ajudà als assistents, a comprendre un poc més i millor, i a valorar els artistes llorencins.

Enhorabona a tots ells i a Joan.

Educació ambiental

L'Àrea Socieducativa cultural de l'Ajuntament de Sant Llorenç ha elaborat un programa d'educació ambiental, i demana un petit esforç per contribuir a una gran tasca en favor del medi ambient.

Es faran activitats a les escoles del terme municipal, campanyes de neteja de Sa Punta de n'Amer, conferències, xerrades i també una exposició.

També es faran recollides de piles i paper per reciclar. Hi ha a la vostra disposició uns fullets informatius que podeu recollir a l'Ajuntament.

Hem de contribuir tots a la defensa del nostre medi ambient.

Grup Sol i de dol

Disbauxa a la Rua de Son Carrió

Va començar el dijous llarder celebrant la rueta. Tots els al.lots de l'es-

cola es disfressaren i es passejaren per tot el poble, donant així una nota de color diferent a la monotonia de cada dia. Després de donar un parell de voltes pel poble es concentraren a s'escoleta, on hi hagué xocolata i en-saïmada per tothom.

La Rua fou el dissabte, i en aquesta ocasió es vesteix de fressa tothom qui vol, gran i petits, joves i vells. Enguany la participació ha estat nombrosa. Després de fer una volta pel poble, la rua anà a acabar al poliesportiu, la gent es tregué el fred de damunt ballant i botant amb la música de Serpentina, que animà molt la vetlada. Després la banda de música de Sant Llorenç interpretà unes quantes peces de música mexicana i els pares dels al.lots de la banda -s'encarregaren de ballar als ritmes mexicans.

El carnaval no acabà aquí, sinó que a Son Carrió se segueix la tradició d'enterrar la sardina per donar entrada a la quaresma.

Ja fa un parell d'anys que s'ha rescatat aquesta tradició, i cada any la gent hi participa més. L'acte consisteix en fer una processó en memòria de la sardina, on és obligatori vestir de negre. Després segueix la incineració de la sardina amb la desesperació i plors dels assistents, i per acabar, sardines torrades i bunyols per a tothom. Per acabar la setmana amb disbauxa, res millor que ballar al ritme del grup Bros i la Banda de Sant Llorenç. A les dotze, com mana la tradició, la festa s'ha d'acabar i en els següents quaranta dies, hem de descansar per després poder participar a les festes de Pasqua i a les festes d'estiu.

Jaume Bassa
Son Carrió-93

Diumenge, dia 14 de febrer, davant la problemàtica sobre les aigües vàrem informar al poble de la nostra postura, considerant aquest tema molt important per al poble de Sant Llorenç, però a la vegada volem dir que el veim molt embullat.

Davant la concessió per dos anys de l'explotació del servei d'abastament d'aigua a l'empresa Melchor Mascaró S.A., donada pel batle Miquel Vaquer i els regidors Joan Santandreu, Mateu Puigròs, Miquel Galmés, Tomeu Mestre i Tomeu Pont, volem manifestar que hi trobam massa dubtes, massa preguntes sense resposta.

Podeu posar-hi tots els interrogants que vulgueu, no crec que hi trobeu cap explicació convincent, com tampoc no la va trobar el batle aquest diumenge davant les preguntes del poble.

Consideram aquesta obra la més important dins el poble de Sant Llorenç. Degut a aquesta importància, quan dia 5 de març de 1992 varen aprovar l'anticipació dels pagaments de contribucions especials amb l'únic vot en contra del PSM, que considerava un error cobrar per m2 de solar, no vàrem fer cap escàndol davant el que per a nosaltres era el primer abús al poble.

No férem cap escàndol perquè va pesar més la nostra responsabilitat per dur endavant aquesta obra, tan necessària per al poble de Sant Llorenç i que per part nostra no podria admetre més retràs. Que ningú no ens digui que hem utilitzat les aigües per fer política.

La prova més clara de que la gent de Sant Llorenç vol poder connectar les aigües brutes, és que la majoria de gent està pagant el que li demanen,

fins i tot sense saber molt bé què està pagant.

No ho poden saber mai, perquè ningú no els ha dit que sols estan pagant la canonada i no la seva utilització. El PSM, davant la concessió de les aigües del poble a una empresa particular que ens vol cobrar la nostra aigua més cara que els pobles veïnats, no pot callar més temps.

El poble no ens perdonaria que deixàssim passar aquest altre abús sense fer res. La nostra responsabilitat avui, ens obliga a dir a la gent de Sant Llorenç que el seu Ajuntament intenta prendre-li el pèl.

Davant una obra que ens està costant més de 650 milions de pessetes no hi pot haver cap dubte, ni cap pregunta sense una resposta clara.

L'Ajuntament està obligat a ser més transparent que mai, i el PSM creu que de moment no és així. L'acord pres al ple del mes de gener va clarament en contra dels interessos dels llorencins.

Estan jugant amb els nostres doblers, per això volem dir clarament a la gent de Sant Llorenç que si no ens movem, si no feim res, no podrem llavors queixar-nos.

L'acord pres per l'Ajuntament ha fermat aquest amb l'empresa d'en Mascaró, però no ha fermat encara els llorencins amb aquesta empresa.

Per fer-ho així, l'Ajuntament haurà d'aprovar un reglament on ens obligui a connectar les aigües netes abans de les brutes.

Amb això el poble de Sant Llorenç, encara hi té molt per dir. Per això, el dia que l'Ajuntament hagi d'aprovar aquest reglament, tots hem de pressionar aquests polítics que intenten vendre la nostra aigua, i els hem de recordar que estan dins l'Ajuntament per servir el poble, no per servir-se'n d'ell.

Hem de fer l'esforç d'anar a aquest ple -que informarem de quan serà-, encara que sigui a les 11 del matí. Hem d'aconseguir entre tots, un reglament més just, que no abusi del poble i que no ens obligui a connectar les aigües netes a aquests preus.

Per aconseguir això, nosaltres com a partit som capaços d'oblidar o aparcar els nostres problemes amb el PP o el PSOE, per bé del poble.

Però també feim des d'aquí una crida a en Tomeu Pont i també als altres regidors de l'equip de govern perquè entre tots tornem estudiar el tema i mirem un poc més pel nostre poble.

Estam segurs que si així ho feim, aquest poble que tots volem millor, ens ho agrairà.

PSM-Nacionalistes de Mallorca.

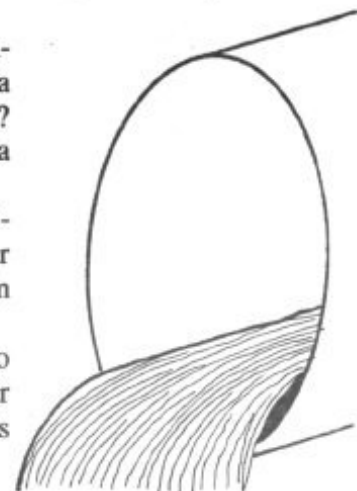
S'altre dia, en es sopar de sa revista, un d'ets assistents va fer una proposta digna de ser estudiada, ja que podria donar immensos beneficis an es veïnats d'es nostro poble: que es llorencins comencem a fer passes de bons i de veres per independitzar-mos de Son Carrió. Només hi posaríem una condició absolutament indispensable: que sa banda de la mar quedàs de sa part d'es carrioners.

¿Vos imaginau que hi estaríem de bé? Seríem com Vilafranca, Ariany, Costitx, Si-neu... i p'entura mos farien una piscina, mos canalitzarien ses aigües a bon preu, tendríem zones verdes... i més pocs partits a s'Ajuntament! Una xeripa.

Si es tècnics d'en Sion Mascaró reconegueren que no hi havia cap impediment per connectar avui mateix ses aigües brutes, i va passar deu reals de lo mateix amb so qui va redactar es projecte, ¿què punyetes esperen es batle i en Tomeu Bovet per donar es sus? (Pos aquests dos noms perquè en Miquel és es responsable de Sanitat i en Tomeu de sa canalització de ses aigües).

¿O troben que es llorencins que ja han pagat ses tuberries han de mester gastar més buidant es clots negres cada dos per tres? ¿O és que són tan caparruts que no volen amollar es mac maldament no tenguin gens ni mica de raó? ¿O cerquen altres coses que no sabem però que tots sospitam?

Si lo que volen és seguir ses passes d'en Busco, que tots sabem com li va anar amb lo de sa Punta de n'Amer, que tirin p'es mateix camí, però si volen acceptar que rectificar és de savis, que reconeixin s'error -com ja ho ha fet en Tomeu Carbó- i que arreglin es desgavell com més prest millor.

¿Com deu esser que de Sant Llorenç a Son Carrió encara no han fet sa tuberia de ses aigües netes i no fan comptes que estigui llesta almanco fins l'any 1996?

Si pensaven fer-la, ¿no hagués estat més normal instal.lar-la juntament amb sa de ses aigües brutes, com a la resta de Sant Llorenç?

¿O deuen tenir previst que a Son Carrió subministri s'aigua en Sebastia Teco, a un preu molt més barat que es que volen que paguem aquí?

Tres preguntes encertades, un barral d'aigua de pluja, que encara va de franc.

Es batle i en Joan Paler demostraren que tenen un bon sentit de s'humor, perquè es dia de sa Rua se desfressaren amb capell i gabardina, talment com havien sortit a sa portada de sa revista, i sa veritat és que pareixien dos mafiosos sicilians de bons i de veres. Com que sa broma em va fer gràcia, els perdon es *copyright* i els don públicament s'enhonabona.

A la fi, després d'un any i dos mesos de retràs, tenim gairebé totes ses col.laboracions d'es llibre d'es Centenari. Ara ja només hi manquen es pròleg i ses conclusions, que ha de redactar en Toni Xaret. Aquesta mateixa setmana li hem fet arribar ets originals.

Esperem que abans de s'estiu aquest aplec de col.laboracions estudiant diferents aspectes d'es nostro poble i que s'ha fet esperar tant pugui esser en es carrer, i respongui a ses expectatives que d'ell s'han fet ses persones interessades en s'història local.

Jo no sé voltros com ho veis, però a mi em sembla que an es secretari de s'Ajuntament li han fet un mal paper publicant s'informe sobre ses aigües a una revista externa amb so seu nom en es final de s'escrit.

Si és ver que era ell es qui l'havia de redactar, també ho és que no l'havien de publicar amb so seu nom, ja que són es polítics es qui s'han de responsabilitzar de ses seves decisions, no es funcionaris.

En Miquel Fal.lera és es responsable de Sanitat d'ençà que va cessar na Jerònia, i en Tomeu Bovet ho és d'es clavegueram, i són ells es qui han de mostrar cara i firmar ets escrits que passen a sa premsa.

Presentació del grup filatèlic Gent Cardassana

Els filatelistes ens solem tancar dins un món molt reduït, els nostres àlbums i els nostres segells. Possiblement perquè és una tasca massa solitària compondre els segells; també pot ésser perquè ho fas quan et cau bé, a deshores, els dies festius, de vacances; o perquè és massa personal la manera de col·leccionar-los, i cada escut els classifica a la seva comoditat. La qüestió és que tenim un veïnat amb el qual compartim una il·lusió, un esplai, una afecció, i per manca del coneixement d'aquest fet ens ignoram mútuament, actuant de manera egocèntrica, i això és lo que hauríem d'evitar. Tots els col·leccionistes, a un moment donat, tenen una peça que els manca, o un objecte que intercanviar, i pens que quanta més gent coneixis interessada en la qüestió, més facilitats hi ha per a baratar allò que tens repetit, per exemple; o simplement i gràcies al diàleg amb els altres, pots conèixer les seves vivències, amb possibles errors, o encerts, que poden donar-te una visió més clara de l'assumpte i un camí més fàcil de recórrer, per arribar a la meta que tu t'hagis fixat com a col·leccionista.

A rel de la primera exposició filatèlica a Sant Llorenç, un grup de llorencins ens vàrem reunir per parlar-ne (de segells), d'obliteracions commemoratives, i de tot allò que enrevolta el col·leccionisme en general.

Essent reunions informals qualsevol lloc era l'ideal per a moure aquest tema, i encara que només fóssim dos, bastava veure-nos en el bar o toparnos al carrer per enllestir un diàleg sobre la darrera sèrie de segells que la Fàbrica Nacional de Monedes i Timbres va treure al mercat, o comentar una adquisició personal, o l'Exposició que el Grup Filatèlic de Palma va organitzar amb motiu del pas de la Flama Olímpica per la nostra illa.

D'aquesta manera, en comunicació uns amb els altres, el cercle es va anar ampliant, perquè una persona que guarda segells dins un calaix i un que té un classificador o un àlbum més o menys ple de segells són col·leccionistes, són amics dels segells, o el que és el mateix: són filatelistes.

Motivats pel fet que hi coneguèrem i vàrem saber de persones, moltes més de les que en un principi ens pareixia, que d'una manera o d'altra s'interessaven pels segells, vàrem pensar d'enllestir uns estatuts per tal de crear una associació, i a finals del 1992 ja teníem un borrador fet, el

qual, dia 11 de gener, va quedar redactat, amb anagrama i tot. També plantejàrem a l'Ajuntament, de paraula, la possibilitat d'emprar un lloc a Ca ses Monges per reunir-nos i tenir un domicili social. Havent obtingut una resposta afirmativa i positiva, també de paraula, per part del responsable d'aquesta àrea en el Consistori, decidírem convocar una reunió, que es va fer pública a Sant Llorenç mitjançant cartells que s'exposaren als bars i a qualche tenda, a més de fer una crida, per tal que tots els interessats hi poguessin assistir. La reunió va tenir lloc a la Rectoria, amb la finalitat de ratificar o no els Estatuts. Després d'unes petites esmenes varen quedar definitivament redactats i aprovats, i decidírem tornar-nos reunir dia 4 de febrer per firmar l'Acta Fundacional i la documentació necessària per iniciar l'expedient d'inscripció d'associacions davant la delegació del Govern a les Illes Balears. Esperam que en una data no molt llunyana tendrem el vist i plau de l'autoritat competent.

Amb aquest escrit volem fer saber que les nostres portes estan obertes a tothom. Per això us convidam a tots a una assemblea que tindrà lloc a Ca Ses Monges el dijous, dia 11 de març, a les 21 hores, amb tres punts a l'orde del dia:

- 1.- Elecció de la Junta Directiva del Grup Filatèlic Gent Cardassana.
- 2.- II Exposició Filatèlica a Sant Llorenç, en honor i per commemorar el XX aniversari del Centre Musical.
- 3.- Precs i preguntes.

Per acabar, dir-vos que l'associació està oberta a tot tipus de col·leccionisme, amb la idea de divulgar i potenciar aquest fenomen cultural, i que aquesta no té finalitat lucrativa.

Eduard Perales

Un noticiari de finals del segle XV (IV)

1490

19 gener.- Per la gloriosa victòria que lo Rei nostre senyor ha haguda del regne de Granada qui circa DCC o DCCC anys havia que era de moros són estades fetes grans festes, processons, alimares, balls e altres actes de alegria assí en la Ciutat e en la part forana. Les festes han durat e finats en les Corts de dimecres que comptàvem XX de gener fins a dilluns inclusive que comptàvem XXV de dit. Deo gratias.

20 gener.- Aquest dia fonc feta processó.

22 gener.- Aquest dia hi hagué processó.

24 gener, diumenge.- Aquest dia processó e en les processons foren tot los caps dels oficis amb los penons e la major part de la processó o pus ver los carrers per on passà fonc empallada. Dita processó fonc la de Corpore Christi fonc bella e solemne processó. Foren fets per los oficis molts jocs, desfressos, momanes, balls e altres actes de alegria. Duraren tot lo dia. A cascuna processó hi hagué pavelló lo qual aportaven dos jurats e quatre hòmens de condició exceptat lo de darrera processó lo qual aportaven sis jurats e quatre hòmens de condició. Sota lo dit pavelló foren aportades les Espines. E ver que en lo dit pavelló no devien anar sinó dos jurats així com en les altres processons, però per quant los reverends inquisidors volien anar a la processó e volien preceir los jurats fonc per ells ordenat que's metessen tots en lo pavelló e així ho feren e lo senyor lloctinent anà

enmig dels dos inquisidors. Assò fonc de sorda e prou notat. Déus que hi ajud. Davant los pavellons anaven quatre hòmens de condició e quatre detràs amb sengles ciris de la Ciutat. Foren gentils hòmens e ciutadans.

25 gener.- Aquest dia que fonc lo darrer dia de les festes, ballaren los eclesiàstics, ço és, canonges e capellans e los reverends inquisidors de la herètica pravitat, los jurats e molts cavallers, gentils hòmens e altres hòmens de condició tots a la mescla. Foren molt belles danses e molt alegres. Aportaven davant un penó de Nostra Dona, après lo penó de la Inquisició e après un estendard reial molt bell.

8 febrer.- Lo dia present és estat feriat fins a mig dia per causa com los inquisidors han penitenciat e mesos a la bóta set conversos, ço és, cinc hòmens e dues dones.

20 febrer.- Aquest dia ballaren los escrivans de la Governació per la sala del Castell, amb trompes, de matí.

23 febrer.- Lo dimarts de Carnestoltes, però fonc hagut per Coresma quant a les viandes perquè era dijuni de Sent Macià.

29 abril.- Fas record que demanant a Déu que'ns donàs aigua en la terra per nostres pecats nos ha donat vent qui és estat la nit passada e lo dia present tan fort qui és estat un gran dan. Deo gratias. Laudetur Christus.

30 abril.- Aquest dia, a dues hores tocades de la nit, caigué un arc principal de la obra major de la Seu amb tots los pendents de clau a clau, esclafà e destruí lo cor, no hi pres mal persona alguna que no'n hi havia, però circa tres setmanes havia hi feien feina molts mestres e per damà se havia feta crida que per ajudar al que se feien que hi fossin, hajau per cert que molts hi foren morts, Nostra Dona veent assò en la nit han enderrocat en menor dan que no's creia, no hi ha pres mal persona alguna. Deo gratias.

15 marc.- Aquest dia fonc feta processó per los inquisidors de alguns conversos entre los quals hi havia un notari convers apel.lat Francí Barceló.

21 maig.- Aquest dia per la Inquisició són estades cremades XV estàtues e dues dones germanes e dos hòmens vius, la u dels quals era marit de la una de les dites dones. Animae eorum requiescant in pace.

25 maig.- Aquest dia en la nit lo lloctinent general mes mossèn Felip de Pacs jurat segon a la presó, estech-hi tota la nit fins lo sendemà a circa dues hores de dia, per què le-hi mes no en dic res perquè seria massa llarg de contar.

26 maig.- Aquest dia foren arrestats tres dels jurats en cases llurs amb fermances de IIIIM (4.000) lliures cascú. Déus que hi ajud.

4 juny.- Aquest dia foren desarrestats los tres jurats.

11 juny.- Aquest dia los inquisidors feren córrer la vila a una dona cristiana de natura perquè havia parlat e dit mal de ells, amb la llengo clavada e cavalcant sobre una aza, li donaren per la vila L assots e exel.lada de tot lo Regne.

19 juny.- Aquest dia los reverends inquisidors feren córrer la vila amb assots, cavalcant sobre un ase, un fill bastard, home molt jove, de un home de condició de aquesta terra, per quant havia dades vergades de bou a un convers penitenciat etc. És ver que com fonc a la plaça del Pa fonc recaptat etc.

25 juny.- Aquest dia feren la processó de Corpore Christi alguns conversos així dones com hòmens assotant-se amb cordes, anaven amb la esquena e amb la cara descuberta amb un crucifixi davant cridant: "Senyor ver Déu misericòrdia!". Diu-se que tots divenrdes faran dita processó per un any.

Ramon Rosselló

El nou Catecisme

Després d'haver anunciat als quatre vents les grans novetats del nou catecisme, un queda en certa manera una mica desil·lusionat quan veu que de novetats res de res. Aquest llibre, que més que llibre és un vertader *totxo*, i més si el comparem amb les doctrines que teníem quan anàvem a doctrina amb don Nofre, on amb poques fulles aprenies tot lo necessari per entendre el missatge dels Evangelis, sense que a un li complicassen la vida fent-li aprendre tota la legislació que tan sovint ens proposa Roma.

Però d'aquest catecisme jo voldria destacar, bàsicament, dues coses: la forma amb què l'han fet arribar al públic, creient o no, emprant tots els mecanismes de la societat de consum, amb edicions de pobres i de rics, filtrant petits detalls del contingut com si d'un disc de na Madona es tractàs, anunciant novetats que després no han sigut tals, creant un cert morbo sobre el resultat final d'aquest nou catecisme; al final com sempre, la gran desil·lusió dels qui ingènuament esperàvem, que a la fi l'Església Catòlica hauria assumit la realitat dels temps ens què vivim i que el gran missatge del Vaticà II a la fi seria una realitat; i, per altra banda, aquells que assumeixen qualsevol cosa que digui Roma, sia lo que sia, sense esperit crític, i en el fons amb una certa alegria, perquè les tesis que sempre havia defensat, en raó o sense, seguien essent les oficials de Roma. Per a mi no hi ha hagut cap sorpresa, lo estrany és que hagin hagut de menester

set anys per dur a terme aquesta tasca tota una sèrie de gent, teòricament experta, per al final dir lo mateix de sempre, variant, això sí, una mica el llenguatge emprat.

Aquells que esperaven que a la fi el magisteri de l'Església es tornàs mes humà, entengués la condició humana de l'home, s'han duit una bona fotuda, però s'oblidaren que al front de la comissió redactora hi havia un personatge digne de figurar per medis propis a la història dels temps inquisitorials, em referesc al cardenal alemany Joseph Ratzinger, que ha seguit de molt bona gana les indicacions personals d'un Papa que si abans era presoner de les seves experiències juvenils de la Polònia comunista, ara ho és dels buròcrates de l'Opus Dei que controlen el Vaticà, i que de cap manera volen perdre ni un centímetre de l'immens poder polític que té el Vaticà a través dels milions de creients catòlics d'arreu del món.

L'altre punt que voldria destacar és el de la gran ocasió perduda perquè l'Església es posàs al dia: ni una sola aportació dels teòlegs *disidents*, ni tampoc de la teologia de l'Alliberament; no s'han tengut en compte les noves aportacions produïdes pels recents descobriments arqueològics; se-

gueix manteníu la filosofia de la por enfront de la filosofia de l'amor, les condennes eternes, infern, pecats, són mots que apareixen contínuament. Se segueix dient que el sexe només és possible si ha passat per la sacristia, i sempre que sia per multiplicar el gènere humà, oblidant que l'home és tal com és, no com voldrien ells que fos. L'Església, una vegada més, es converteix en part interessada a l'hora de decidir en coses tan personals com és el comportament de la vida sexual de l'home, un altre pic s'oblida de la realitat de l'home o es nega a reconèixer-la. El sexe no pot esser dolent per sí mateix, sinó el mal ús que se'n faci, i això no ho explica el nou catecisme, no explica que hi ha perill de SIDA, de malalties, per manca de neteja o dels coneixements bàsics del que això significa, de problemes sociològics, etc., res d'això diu, sinó que anirem a l'infern si abans de tenir relacions sexuals no hem passat per la vicaria, quan el vertader infern, amb aquestes condicions en què molta gent viu, està aquí a la terra.

Quan vaig llegir que si no pagàvem els impostos també aniríem a l'infern vaig pensar, Déu meu, i no hi cabrem, amb sos que hi ha que miren d'esquivar Hisenda! És ver que els evangelistes dieuen: *donau al César lo que és del César i a Déu lo que és de Déu* (Mateu, 22: 17-21, Marc, 12: 14-17 i Lluc, 20:22-25), per tant això no és gens nou, simplement que empen altres paraules per dir el mateix. Vaja quin consol! Quan veim que la pressió fiscal ha arribat a un punt quasi impossible de suportar l'Església ens segueix demanant que amenaçant que paguem, però s'oblida que els temps dels cèssars han passat, (no oblidem que el qui ho va escriure era Mateu, recaptador d'impots, per tant no hem de trobar gens rar que a l'hora d'escriure l'Evangelí ho fés amb mentalitat de recaptador), i crec que no és

seriós dir-nos que qui no pagarà els impostos es condemnarà eternament, quan en realitat lo que volia dir era que no s'havien de mesclar ous amb caragols, que una cosa és l'estat celestial i l'altre el terrenal.

Temes importants com és el dret a la vida, on es mantenen les contradiccions de sempre, intransigent amb el tema de l'avortament i conciliador amb el tema militarista, oblidant que Crist va dir *si us peguen una galtada no repliqueu, sinó que hi heu de posar l'altra part*, (Mateu, 5 : 38-39) i és que a l'Església li és molt difícil oblidar els temps en què tenia els seus propis exèrcits i que les crema-disses de gent eren el pa de cada dia.

De veritat que aquest Catecisme, per a mi, era una bona oportunitat per posar-se al dia, tenint en compte els temps actuals, dir les coses tal com som i no acudir a les paraules de sempre, obligacions, deures, por, etc. o canons papals dels temps passats, molts diferents dels actuals. Segurament molt poca gent llegirà el llibre, i els que el llegiran, la majoria no té cap necessitat de llegir-lo, perquè abans de sortir ja hi estaven d'acord.

Malgrat totes les contradiccions que té, la seva lectura és prou important, independentment del fet estrictament religiós que pugui tenir la persona que el llegeixi, ja que és una bona eina com a norma de conducta de l'home ciutadà, si un és capaç de separar lo que és el comportament social del religiós.

Caldria fer moltes altre consideracions sobre aquest nou catecisme, però això suposaria un espai tan ampli com un altre llibre de la mateixa grossor.

Ignasi Umbert i Roig

Quartet Llevant

Dins el cicle d'actuacions musicals que des de la Conselleria de Turisme s'està organitzant a través del pro-

grama *Un Hivern a Mallorca*, he tingut l'oportunitat de poder escoltar dos grups llorencins, un de música de metall, cornetes, saxos, etc. i un altre de clarinets.

Del primer en parlarem en una propera ocasió, quan tornin actuar el vinent mes de març, però sí ho vull fer del Quartet Llevant, compost per Aina Lloré, Bartomeu Mestre, Antònia Brunet i Magdalena Pascual. Aquest grup va actuar el pasat dia 13 a l'Aparthotel Cala Millor Park, amb una gran concurrència de públic majoritàriament estranger. Hi ha que dir que l'actuació va semblar curta, i així ho donà a entendre el comportament del públic assitent amb els seus aplaudiments i amb el silenci absolut amb què escoltaren el petit concert. I dic petit per la seva duració, perquè la música que ens oferiren era d'una qualitat extraordinària, i això sense tenir en compte que era, si no la primera vegada que aquest grup actuava en solitari, sí ho era amb un auditori tant diferent del que tenien acostumat.

La combinació d'un programa amb peces ja clàssiques i altres actuals va fer que el concert en cap moment perdés l'interès dels assistents. Des de Mozart a Joplin, de J.B. Bach a Mancini, de Debussy als espanyols Marquina o Pastor, a totes elles el grup va demostrar la gran preparació musical que han aconseguit, el gran interès amb què afronten les dificultats que tenen aquestes partitures, donant-les la seva pròpia personalitat i demostrant, una vegada més, que la feina del director de la Banda Municipal de Sant Llorenç, el Sr. Francesc és prou important perquè aquesta tasca no s'aturi. També cal destacar la feina del Sr. A. Juan Tello, ja que alguns dels arrencaments del programa presentat a Cala Millor eren seus.

En definitiva, un excel·lent programa per un grup que comença i que si segueix per aquest camí pot donar, ben prest excel·lents moments de bona música.

Ignasi Umbert i Roig

Poesia

Ser àgil com Sèuhr vull, o Hermes,
Rei sens regnes, Pegassus el cavall/
Cavalcar i a Gea la gaia treure/
A repèl el vel dels temps antics:/
Hola bards, insignes amics,/ Nèstor, Quiró
i Calcant,/ Feu-me mestre del vell
cant!/ Deixau-me cantar amb deix
harmònic, coix/ El vers com el cor-
redor de Mondivern en vers/ Envers
Endimió fill de l'Univers,/ D'una ex-
plosió, mot motiu, o/ Conseqüència,
més parca que Parca// Recordada,
amb feble veu posà/ L'atenció tensa;
i el seu afer/ Amb Febe, qui en sòl
sol.lícit/ del germà, el favor li negà,
Impedint/ Lo així, d'eixir./ Com junts
tres, el Tosca també hi és/ Qui d'He-
lena ens contraria la bellesa/ compa-
rable a deessa Nit i dia,/ O de Beatrice,
Com disce?/ Beatriu, de record
més viu, encara./ La fugissera era -a-
ra no ho serà? / Amb plomes com ci-
sells fidel ment/ Eixalàrem en retrat
perenne sens ende./ Tal vegada fou,
einmal... Més:/ Aquí els monstres,
allà els herois/ Hèctor, Ulisses i
Aiant,/ Tersites pernarranc també/
Se'ns adunarà. Així tots,/ Clàssics i
 presents, dels déus/ N'esperarem la
unió:/ Einmal tu vielleicht obrir els
ulls podràs/ Àngel amb ales, aprèn a
volar!./ I témer no el buf menester
has del vent./ Vés fora, vés dins,
Plomall foradins?/ Fill dels estels, no
en té cap el teu

Pere 4.40 am.

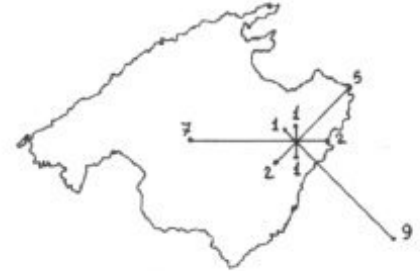

Resum comparatiu del mes de desembre

Pluja en el terme

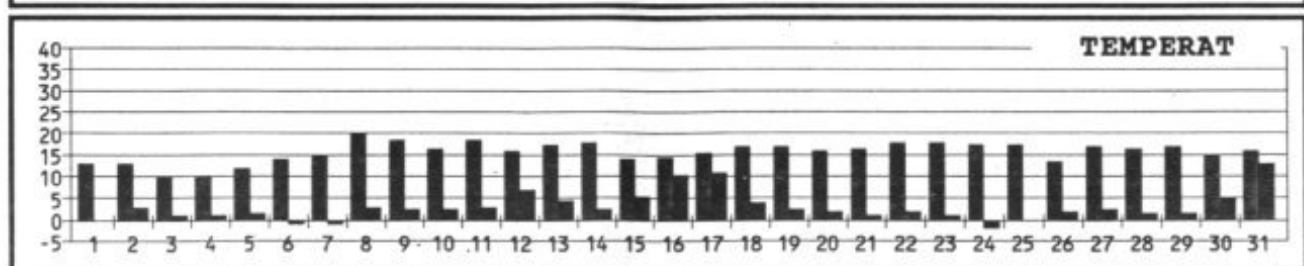
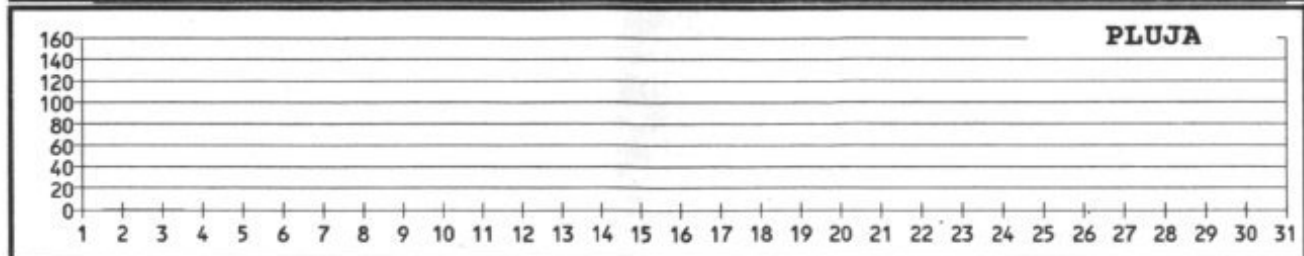
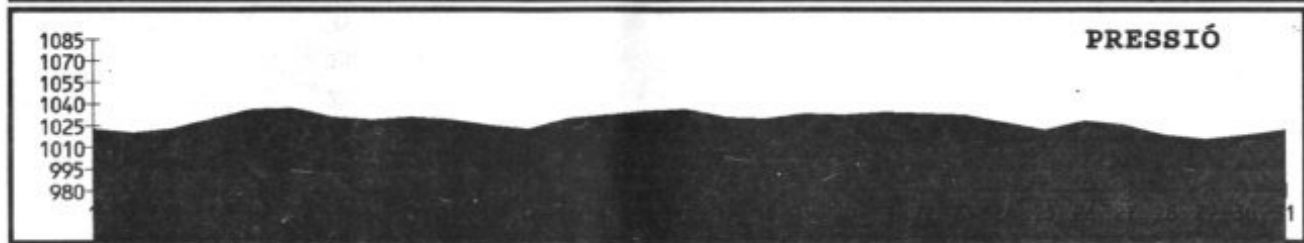
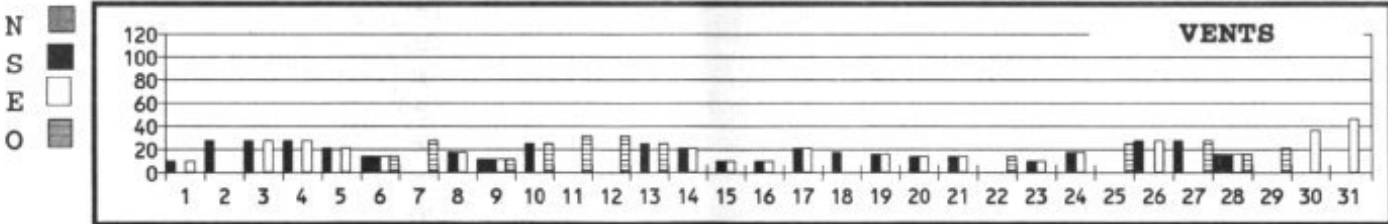
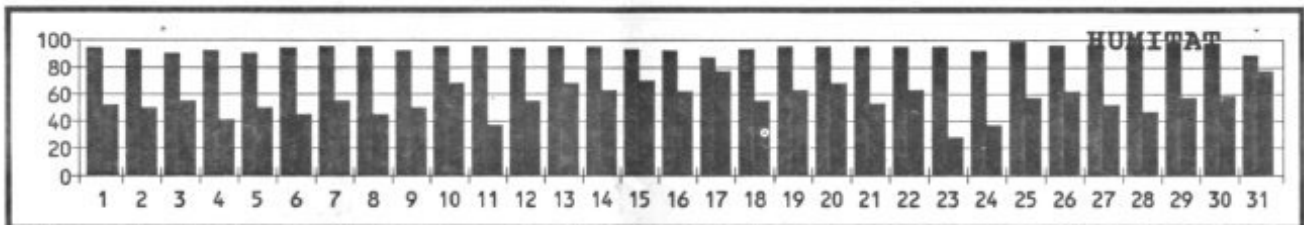
	1992	1993		
Temperatura màxima	17	20	Ses Planes (Ca'n Toni)	1'5
Temperatura mínima	-1	-2'5	Son Vives (Ca'n Pedro)	3
Temperatura mitja	8'4	9'3	Son Roca	0'5
Temp. màx. mitja	13'3	15'7	Sa Fontpella	1'2
Temp. mín. mitja	3'5	2'9	Sant Llorenç (Ca'n Xesc)	127
Boires	1	8		
Tempestes	-	-		
Calamarsa	-	1		
Pluja (l/m2)	34'3	1'3		
Dies de cel serè	5	15		
Dies de cel cobert	4	6		
Dies de cel nuvolat	22	10		
Gelades	14	19		
Pols d'Àfrica	-	-		

Des d'on ha bufat el vent

Ca'n Xesc

Estació pluviomètrica B-480
Sant Llorenç

El passat mes de gener s'ha caracteritzat per les altes pressions, i no és cap fet extraordinari, perquè hem de tenir en compte que cada any, quinze dies envant quinze dies enrera se sol donar el mateix fenomen: la pressió sol pujar entre 1030 i 1040 mb, però enguany el que ha passat és que s'ha allargat molt i gairebé tot el gener ha estat baix de la influència de l'anticicló del centre d'Europa.

Els anticiclons duen el bon temps, i a l'hivern el bon temps sol dur gelades; una vintena n'hem tengudes durant el mes de gener, tot un *rècord*. Pensau que durant l'any 92 tan sols en tenc vint-i-tres d'apuntades. En el gràfic del termògraf podeu veure les nits més fredes del gener.

LES BAIXES PRESSIONS

Durant els 365 dies de cada any tenc la santa paciència d'apuntar les variacions de la pressió atmosfèrica dues vegades cada dia, i el resultat d'això dona que durant l'any 1992 un total de quaranta borrasques passaren per aquí, encara que no totes donassin aigua. Moltes vegades això que si estam baix de la influència d'una borrasca sol ploure és pura teoria, ja que un augment de la força del vent és tant o més probable que una brusca.

Per acabar el comentari d'aquest

GARCIA LIS

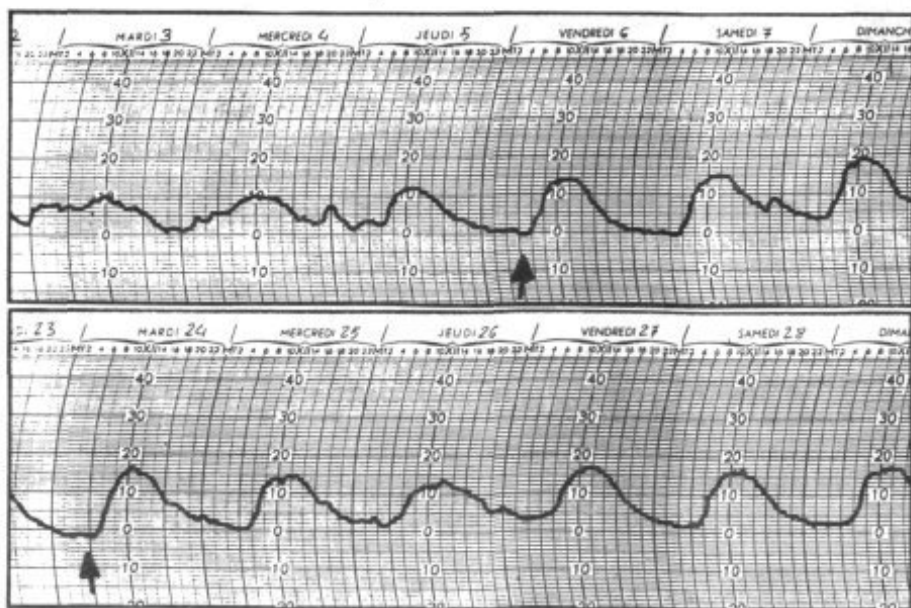
JOIERIA-RELOTGERIA-FOTOGRAFIA

2x1 EL DOBLE DE FOTOS, PER A QUE PUGUIS COMPARTIR SENSE QUE ET COSTI EL DOBLE. REVELAT PER KODAK AL MILLOR PREU.

GRAN ASSORTIT EN CAMARES, VASES, PEL·LÍCULES, ETC.
FOTOGRAFIA I VÍDEO PROFESSIONAL.
FOTOS DE CARNET AL MINUT

Carrer Major, 47   SANT LLORENÇ   Telèfon 838351

mes, vegem el total de brusques i borrasques durant l'any passat:	Agost	2
	Setembre	3
	Octubre	7
	Novembre	3
	Desembre	4
	Total	40
Borrasques		
Gener	3	
Febrer	-	
Març	3	
Abril	4	
Maig	4	
Juny	3	
Juliol	4	
	Dies que ha plogut	87

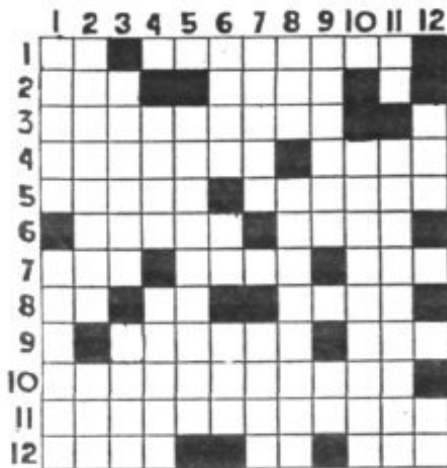

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
Policia municipal	56 94 11
Policia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambul. de Manacor	55 42 02
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
C. Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44

MOTS ENCREUATS

Horitzontal: 1.-Símbol del cobalt. Aliment dels déus. 2.-Arrogant. Clapa de terra fèrtil i verdejant dins un desert d'arena. Símbol del sofre. 3.-Adorar ídols. Consonant. 4.-Calor sufocant que se sent en un ambient calent i encalmat. Representació mental d'una cosa real o imaginària. 5.-Nom de la mare de Blanquerna. Pertanyent al vori. 6.-Esclau. Establiment de caritat on s'allotja la gent-desvalguda. 7.-Ormeig de pesca. Títol que tenen alguns prínceps mahometans. Gos de presa. 8.-Pronom. Al rev. i en femení títol de cortesia que s'anteposa als noms propis de persona. Serveix per a designar separatament tots els individus que formen part d'una col·lectivitat. 9.-Cinquanta. La major o menor quantitat de fruits d'una espècie o del conjunt de fruits que ha produït la terra en un any determinat. Interjecció que expressa el fàstic que ens causa una cosa. 10.-Cloure, segellar amb lacre. Nota musical. La primera. 11.-Convertida en ester. 12.-Obligació a la pena que correspon al pecat fins i tot després de perdonat. En el dos buits següents, dues de ben iguals. Cansat.

Verticals: 1.-Part de la cama des de la seva articulació amb el tronc fins al genoll. Lloc on s'elabora i guarda el vi. 2.-Proves que en l'Edat Mitjana feien els acusats, les quals servien per a escatir la seva culpabilitat o innocència. Dit de la persona que

té l'enteniment un poc embullat. 3.-El boll o caixa dels grans cereals. Escrit formal en què és constatat un fet. 4.-Nom de vocal. En castellà, l·lom. Al rev. conjunt de tres persones proposades a la superioritat perquè en designi una d'entre elles per a l'exercici d'un càrrec. 5.-Mil. Barallar-se de paraula o a tocs sense fer-se mal. 6.-Dit de la poncella abans de badar-se. Símbol de l'americ. Indoeuropeu. 7.-Al rev. anar d'un lloc a un altre. Vocal. Cincents. Nota musical. 8.-El principi d'osament. Pertanyent o relatiu a la banca. 9.-Nom de l'estel o de la constel·lació del Ca Major. Vocal. Al rev. nom de lletra. 10.-Símbol del iode. Nimfa dels boscs. Símbol de l'alumini. 11.-Cara del dau marcada amb un punt. Dipòsit de llot que deixa una riuada. 12.-Vell. Nom de lletra. Símbol del sofre. Campió.

Solucions

Horizontals. - 1.-Co. Ambrosia. 2.-Urc. Oasi. S. 3.-Idolatriar. J. 4.-Xafagor. Idea. 5.-Aloma. Eburni. 6.-Illota. Asil. 7.-Cel. Iman. Ala. 8.-Es. An. Cada. 9.-L. Anyada. Ecs. 10.-Lacrar. Re. 11.-Esterificada. 12.-REal. AA. Las.

Verticals. - 1.-Cuixa. Celler. 2.-Ordalies. Ase. 3.-Cofoll. Acta. 4.-A. Lomo. Anret. 5.-M. Agatinyar. 6.-Boto. Am. Ari. 7.-Rarre. A. D. Fa. 8.-Osa. Bancaria. 9.-Sirius. A. Ec. 10.-I. Driade. Al. 11.-As. Enllacada. 12.-Jai. A.S.As.

BROU DE LLETRES

C D E R T D O P Q R S
 C S T Z C I T A R A O
 C X I D B C A B R B L
 A C A R A M K A A A L
 S T C A A A L T C N P
 C A A S P I E U M D L
 A L I N A R R A A U H
 V O R O E I T L L R R
 E J B D R U H F F R T
 L N N I E F G L K I D
 L A N A F O M R P A T
 P B L L A N O S O Q F
 D E A R R A T I U G B

Esper que si trobau els noms de deu instruments musicals que hi ha dins aquest brou de lletres, els fareu sonar bé.

Solució

Banjo, maraca, pandereta, guitarra, cítara, sonall, bandúrria, orgue, cascavell i flauta.

Demografia

NAIXEMENTS

En Daniel Expósito Hepburn, fill d'en Miquel Àngel i n'Arlene Frances, neix dia 9 a Sa Coma. Salut!

En Juan Pedro Calvache Aguilar, fill de Juan Pedro i Cristina, neix a Cala Millor dia 15. Enhorabona!

MATRIMONIS

En Vicente Alcázar Núñez i na Catalina Ordinas Llinás, feren l'esclafit dia 17 a Sant Llorenç. Que tot els sigui enhorabona.

DEFUNCIONS

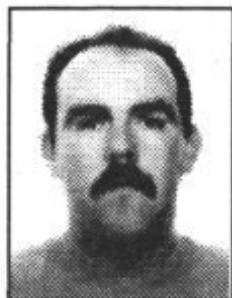
Na Catalina Fullana Sbert, viuda, mor a Son Carrió dia primer de febrer, tenia 64 anys. Descansi en pau.

En Jaume Brunet Galmés, viudo, mor a Son Carrió dia 4, tenia 93 anys. El Cel sia.

Na Francinaina Ordinas Matamalas, viuda, morí dia 11 a Sant Llorenç a l'edat de 91 anys. Al Cel la vegem.

N'Aina Maria Riera Sureda, viuda, morí a Sant Llorenç el dia 25, tenia 99 anys. Descansi en pau.

Maria Galmés

Ens acostam ja al final de les competicions, almanco en el que es refereix a les fases regulars, o primeres fases de les lligues de bàsquet, on hi participen els distints equips de Son Carrió.

L'equip *senior*, després d'una irregular campanya, es veu abocat als sempre perillosos i temuts *play-off* de descens, on s'haurà d'esforçar si vol salvar la categoria.

L'equip femení i el *cadet* no poden descendir, i el seu objectiu és guanyar el major nombre possible de partits d'aquí al final de la temporada.

SENIOR MASCULÍ

Porreres, 62	Son Carrió, 43
Son Carrió, 46	Artà, 86
Esporles, 78	Son Carrió, 48
Pla de na Tesa, 68	Son Carrió, 53

Les lesions i altres factors han condicionat alguns partits de l'equip *senior*, que encara no coneix la victòria en el present any de 1993. Per tant, encara que no de forma matemàtica, pareix esser que hauran de jugar el *play-off* de descens. Aquest *play-off*

ha estat anomenat per alguns com a *la mort súbita*, ja que només el primer classificat (de quatre equips) salvarà la categoria. És una tasca difícil però no impossible, si tenim en compte que la resta dels equips implicats ha perdut ja algun partit contra el Son Carrió a la lliga.

SENIOR FEMENÍ

Son Ferriol, 125	Son Carrió, 9
Llucmajor, 59	Son Carrió, 31
Son Carrió, 24	Llucmajor, 44

Aquest equip segueix millorant tècnicament, i actualment és l'equip de Son Carrió que està més en forma (quant a joc) i el que presenta una major assistència de jugadors (jugadores) als entrenaments. Hem de ressenyar que la derrota estrepitosa davant el Ferriolense és lògica si tenim en compte que l'equip de Son Ferriol és un vertader *Dr. Team*.

CADETS

Son Servera	Son Carrió
Son Carrió, 41	Inca, 43
Joan Capó	Son Carrió
Son Carrió, 75	Ramon Llull, 34

El Ramon Llull va pagar els plats romputs de la crisi de joc i resultats que arrossega darrerament l'equip *cadet* de Son Carrió. El partit en si fou molt fàcil, però durant la segona part el joc dels *cadets* fou brillant, i amb una gran predisposició defensiva

aconseguien un parcial de 47-18, que va sentenciar clarament el partit.

Aquest resultat farà oblidar els mals moments i sens dubte encoratjarà l'equip en aquests darrers partits de lliga.

Antoni Aulí

Poesia

**De l'alemany,
Versions de poesia**

de **Jaume Galmés**

LA FLOR NOCTURNA

La nit és com un mar encalmat,
goig i sofriment i planys d'amor
arriben bastant confusos cap ací
en el batre suau de les onades.

Els desitjos són com les nuvolades,
naveguen pels espais silenciosos,
¿qui reconeix en el vent tebi
si són pensaments o somnis?

Tanc ara també el cor i la boca
que de bona gana planyen els estels:
a mitja veu, a tots els cors,
resta el batre suau de les onades.

Joseph von Eichendorff (1788-1857)

— CIAL. —

ES PUIG C.B.

—INSTAL·LACIONS SANITARIES—

C/. NOU, 37 - Tel. 83 82 99 SANT LLORENÇ

Trobar-nos davant el desè aniversari de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears és un esdeveniment molt notable dins la nostra història política. Al marge del grau d'entusiasme o de crítica que ens inspiro el tipus d'estatut de què disposam i del model d'autonomia que hem sabut desenvolupar, allò cert és que ens cal de ser profundament conscients del que ha representat fins a hores d'ara l'autonomia.

És prou cert que l'actual és la primera vegada que les Illes Balears s'han posat d'acord per tal de viure i conviure dins el mateix marc d'autonomia política. La de l'any 1931 va resultar un fracàs i mai no arribà a néixer. Però les èpoques d'interdependència política i institucional són prou abundants a les pàgines de la història. Des dels temps del Regne de Mallorca fins a la més recent etapa de la Diputació Provincial, de caràcter administratiu, les Illes Balears han conegut i practicat diferents models de convivència institucional i política, aplegant totes les illes entre sí. Cadascun ha donat millors o pitjors fruits, segons l'època i les circumstàncies històriques. Però la present crec que és la més estimable de totes. Diverses són les raons, que tot seguit resumesc.

Amb caràcter general esmentaré les raons conceptuals que així m'ho fan veure, com ara el fet de ser la nostra una autonomia basada en la democràcia representativa i plural. També és important l'existència d'un parlament com a poder legislatiu format per sufragi universal -un valor polític que vull subratllar- i, per últim, d'un govern políticament responsable davant la cambra.

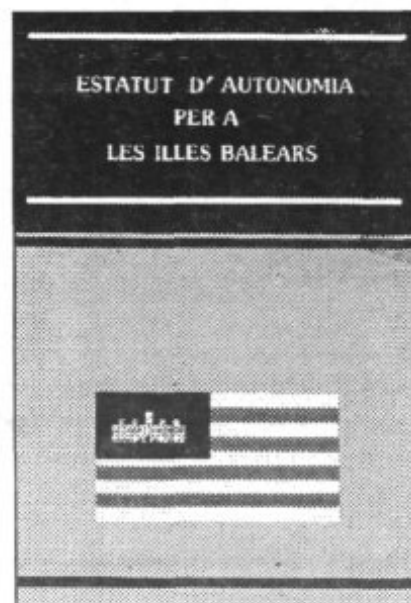
Aquestes característiques institucio-

nals són de primer ordre, i sens dubte determinen una qualitat política ben notable i que no trobam a cap altre experiment d'interrelació a les Illes en altres èpoques històriques. Això és, per tant, privatiu del moment actual.

Ara bé, amb caràcter específic, el sistema polític i autònom que tenim ha permès que, per primera vegada, les anomenades part forana, ciutat i illes menors convisquin políticament sense recels, tot col·laborant obertament en un mateix projecte d'autogovern i autonomia. La ideologia dels grups polítics és el factor que determina els moviments d'opinió, però de cap manera la procedència territorial dels representants polítics. En conseqüència, hem superat, a la fi, dins la nostra història, els enfrontaments territorials.

Des del punt de vista de la història social i de relacions humanes, aquest període de deu anys ha demostrat que la convivència és possible a les Illes Balears, sense haver de renunciar a la personalitat de cada illa o de cadascun dels pobles de l'arxipèlag.

Aquest aspecte el consider tan trascendent que per ell mateix justifica l'experiència autònoma. Tanmateix, però, també ens ha de donar força per avançar en aquest camí de l'auto-

nomia perquè no ha assolit, ni molt manco, les cotes desitjables.

No cal allargar ara aquest article en relació als dèficits estatutaris, però és oportú recordar que no renunciem a una millora competencial ni tampoc d'arribar a gaudir d'un model de finançació autònoma més perfeccionat que l'actual.

Alludesc al sistema dels concerts econòmics. A més a més, per últim, ens hem d'imposar l'obligació parlamentària d'aconseguir el reforçament autòmic i competencial dels consells insulars, que representen el segon esglaió del repartiment del poder autòmic a les Illes Balears. Això està per fer, i bo serà que comencem per reconèixer-ho com a repetes de resposta pròxima.

Cristòfol Soler i Riera
President del Parlament
Febrer del 1993

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)